СЕДАМ ПЕСНИКА
КОСОВА И МЕТОХИЈЕ

SHTATË POETË
TË KOSOVËS E METOHISË

НОЛИТ • БЕОГРАД

RILINDJA • PRISHTINË

СЕМИНАР ЗА АЛБАНСКИ ЈАЗИК И ЛИТЕРАТУРА
СКОПЈЕ

SHTATË POETË
TË KOSOVËS E METOHISË

СЕДАМ ПЕСНИКА
КОСОВА И МЕТОХИЈЕ

SHTATË POETË
TË KOSOVËS E METOHISË

1968
RILINDJA • PRISHTINË

СЕДАМ ПЕСНИКА
КОСОВА И МЕТОХИЈЕ

ИЗБОР И ПРЕВОД СА АЛБАНСКОГ
ЕСАД МЕКУЛИ

1968
НОЛИТ • БЕОГРАД

ESAD MEKULI

ENVER GJERQEKU

BESIM BOKSHI

FAHREDIN GUNGA

ADEM GAJTANI

AZEM SHKRELI

QERIM UJKANI

ЕСАД МЕКУЛИ

ЕНВЕР ЂЕРЂЕКУ

БЕСИМ БОКШИ

ФАХРЕДИН ГУНГА

АДЕМ ГАЈТАНИ

АЗЕМ ШКРЕЉИ

ЂЕРИМ УЈКАНИ

Esad Mekuli

NË GRYKË

Esad Mekuli lindi në Plavë më 1916.

Shkruen vjersha dhe mirret me përkthime.

Deri më tash botoi përmbledhjet e vjershave — „Për ty“ (1955, 1963 i 1967) dhe „Dita e re“ (1966). dhe n'sërbokroatishtën — „Na putu“ (Në rrugë — 1964).

Prej përkthimeve në gjuhën shqipe ma të randësishme janë „Kunora e maleve“ e Njegoshit, „Vdekja e Smali-agë Çengiqit“ e Mazhuraniqit, „Humnera“ e G. Kovaçiqat, „Nana Stojankë e Kneževopojës“ e Kulenoviquit, „Oborri i mallkuem“ e Andriqt, „Lulet e Shëngjergjit“ e Vorancit, „Ardhësit. Kangët e Ali Binakut“, e Zogoviqit dhe të tjera; mandej përmbledhjet e vjershave t'Krillovit, Majakovskit e Jesenjinit, kurse nga shqipja në serbokroatishten — „Kangë t'idhta dhe krenare“, panoramë e poezisë së Shqiptarëve të Jugosllavisë, romanet „Karvani i bardhë“ e A. Shkrelit, „Rrushi ka nisë me u pjekë e S. Hasanit, „Gjenerali i ushtrisë së vdekun“ e I. Kadaresë, ditarin partizan „Kur pranvera vonohet“ e F. Hoxhës dhe shtatë përmbledhje ma të vogëla të poetëve tane n'edicionin e „Bagdallës“ së Krushevcit (1964 i 1968).

Asht antar i Shoqatës së letrarëve të Sërbisë.

Есад Мекули

У ПРОЦЕПУ

Есад Мекули родио се у Плаву 1916. године.

Пише песме и бави се превођењем.

Објавио је збирке поезије — *Për ty* (За тебе — 1955, 1963 и 1967) и *Dita e re* (Нови дан — 1966), на албанском, и *На путу* (1964), на српскохрватском језику.

Од превода на албански језик најзначајнији су — *Горски вијенац* од Његоша, *Смрт Смаил-аге Ченгића* од Мажуранића, *Јама* од Г. Ковачића, *Стојанка мајка Кнежопољка* од Куленовића, *Проклета авлија* од Андрића, *Солзице* од Воранца, *Дошљаци. П'јесме Али Бинака,* од Зоговића и други; онда збирке песама Крилова, Мајаковског, Јесењина и др., а са албанског на српскохрватски језик — *Песме горке и поносне,* панорама поезије албанаца ФСРЈ, *Бели караван,* роман А. Шкрељија, *Грожђе је почело да зри,* роман С. Хасанија, *Генерал мртве војске,* роман И. Кадареа, *Кад пролеће касни,* ратни дневник Ф. Хоџе, седам збирки поезије писаца Косова и Метохије у издању „Багдале" — Крушевац (1964 и 1968) и друго.

Члан је Удружења књижевника Србије.

VEGIME

Si qingja t'shpërndamë rrëshqasin n'kaltrim tufat
bardhore
dhe qielli kumbon n'bardhsitë e tija virgjinore...

Nji zemër e bardhë, e nxitun prej bukurije,
andrron mbi hijet e zgjueme... E fatlume...
Malet e krepatueme shtrihen prej largësije
dhe mëshefin n'qetësi dhimbjet e pashërume.

Nji dorë e lehtë mbi zemër të lëndueme
sonte përshkoi
Dhe njomësinë e fëminisë, posa t'kalueme
n'mue e zgjoi.

ОДБЛЕСЦИ

Бела јата као растурена јарина клизе ведринама
и неба звоне њиховим невиним белинама...

Срце, стешњено лепотом белих као снег облачића,
сања о пробуђеним сенкама... И срећно...
Намргођене планине спу даљинама
и таје миром неизлечива бола...

Мир се увлачи у мене као у неку луку
са стрепњом очекивани брод,
док се напупела ноћ расцветава у хиљаде мрких
цветова...

Ноћас је једна рука неосетно прешла мојим
рањеним срцем
и пробудила благост неизречених снова...

(1933)

KURBETÇIJTË

1. NATA

Lugut t'qiellit fluturojnë retë hijeranda
vedrat e territ tue derdhë mbi rrugët e plasaritura —
nata e errët horizontet i mbyll . . .

Qiella tash bahet si çerep' i zi . . .
Dhe pikat e para t'shiut
hovshëm lëshohen mbi rrugë e pullaze.

. . . Diku, nji za i piklluem, si ai i nanës mbi kufomën
e birit t'vetëm;
thirrje e prekshme e dikujt, si ofshamë,
në shushurimën e errët t'shiut —
si klithje e fëmisë t'humbun në furtunë . . .

Bjen me rrëshek . . . Shiu end
pêj t'panumërt . . . Bjen pika si plumbi,
si kazmat e randa t'puntorëve . . .

— O, si me dashtë me u shembë çdo gja në kët
natë të tmershme!
Kujisin bagllamet e ndryshkuna në kapakët
e dritareve ku me hov sulmon shiu,
frushkullon erë e furishme . . . Lebetisin kunorat e
pemëve, ulurojnë me za vajtues . . .
E drita e zbetë dridhet në dhomzën e errët plot myk,

ПЕЧАЛБАРИ

1. НОЋ

Коритом неба лете сенке у великим зборовима,
каблове мрака лију низ поља напукла и црна —
и сви се видици у ноћ мрклу стапају...

Небо постаје црно као црна црепуља...
И прве капи, први смешак јесење кише
зацерека се грозом низ друм блатњав у пољу.

...Негде нечији глас, тужан, као глас мајке над
одром свога јединца;
нечији болан зов, ко јаук у мучном дробљењу кише —
ко врисак гладног, заборављеног сирочета на цести...

Пљушти... Кишне витице певају
у низовима бескрајним... Назирем црне,
напукле руке
што моле, вапију, траже... И ситне, оловне капи —
што рију земљу као тешки раднички пијуци...

— О, као да ће све да се сруши у ово кукавно
завечерје:
Цвиле зарђале шарке на прозорским капцима,
о које у млазевима бије киша —
ветрови силни шибају... Пишти шумно дрвеће,
пискавим јауцима завија...
и бледе светиљке трепећу, шкиље немоћно
у мрачним јамама, мемљивим собама

ku kurbetçijtë, t'rrasun fishek, ndër skuta,
ku nuk pikon,
andrrojnë shtretnit e ngroftë, trupat e lodhun me
i çlodhë . . .

Era tërbueshëm uluron mbi pullazet e çame t'shtëpive,
dridhen trupat e ngrimë nën leckat e mbulojës në
skutat e errta t'dhomës,
në vorr për s'gjalli — të dënuem për çfarosje . . .

Ferri i kësaj bote dorën ua shtrin t'mjerëve
para se me hy në parajsën e jetës s'premtueme!

у којима згрчени створови, по угловима где није
прокапало,
сањају о топлим постељама, меким јастуцима,
где би уморна тела од зиме и влаге склонили...

Завијају бесно ветрови и ломе у вриску над
стиснутим крововима у ноћи;
дрхћу прозебла тела под дроњцима покривача
у мрачним кутовима соба —
у прокислим ћелијама, као осуђеници на смрт...

Земаљски пакао, овде, немоћним пружа руке
пре него уђу у рај обећаног живота!

2. MËNGJEZI

Zbehet qielli n'agim dhe retë e purpurta, përparse të
kuqe, varen n'largësi —
s'i n'andërr, dikur... Kurbetçijtë ofshajnë, tue dalë
prej birucave n'periferinë e largët e t'pikllueshme
dhe trupat e dërmuem ua lëmon fresku i vesës,
puhija e parë mëngjezore...

Mëngjezi për ta asht — andërr e shartueme në
zgjandër t'zezë e t'mundimshme,
thirrje e pamëshirshme për derdhjen e djersës e
t'gjakut —
qyteteve të largëta, rrugëve... për kafshatën e thatë —
ai asht zgjim i idhët, plot andrrime për bukë.

Pse — çdo mëngjez asht mundim i ri, përbuzje e
përulje,
dita që ka me u sjellë tundime të reja, ma të randa,
shpërthen në mendje si agim' i purpurt mbi
nënkresën e shkyeme,
si thirrjet e largëta, t'kuqrremta...

Sepse — çdo mëngjez asht nji thirrje e dhimbshme:
— Bukë për sot, o jetë, se shum buzë presin prej meje!

...Dhe vetëm nganjiherë, n'mbrendi, botnat e reja
vetojnë hareshëm —

2. ЈУТРО

Замодри се небо јутром и пурпурни облаци,
бошче црвене, обесе се даљином,
као у сновима, некад... Душа тешко одахне
у сиротним предграђима
и тело заморено, скрхано радом, дотакне свежина
росе и благог јутарњег ветра.

Јутра су ова за њих растргани снови у црну,
тегобну јаву;
она су кликтав позив на ново расипање снаге
градовима туђим, далеким... за горки залогај свој —
она су црна буђења пуна крвавих снова о хлебу.

Јер — свако је надошло јутро по један зов за нове
патње и пониженња:
дан што ће донети нови пад
и нова, још црња искушења —
заблиста у њиховој подсвести као крвава зора
над подераним узглављем,
као далеки, румени дозиви...

Јер — свако је јутро по једна молба преболна:
— Хлеба за данас, животе, пошто многа уста чекају!

...И само понекад, дубоко у њима, светови се
бољи рађају —

dit't ma t'lumtuna u vijnë atëherë në t'pamë
dhe rrugët bardhoshe, si amë lumejsh,
shkrihen, burojnë n'vetëdije dhe vizllojnë para syve:
— Bukë do të ketë . . . dhe punë . . . — pëshpërisin
buzët e dridhshme.
— Votër të nxehtë për të gjithë! — dhe shikimi
depërton n'thellsi, zbulon botnat e mshefuna,
dhe dalin para syve — fushat
qytetet
njerzit . . .
Zbulohet jeta e dëshrueme!

Mëngjezi për ta asht andërr e kputun në zgjandërr
t'zezë e t'mundimshme,
thirrje e pamëshirshme për derdhjen e djersës e t'gjakut
qyteteve t'largta, rrugëve . . . për kafshatën e thatë —
ai asht zgjim i idhtë, plot andrrime për bukë.

светлији дани махом им иду у сусрет
и вите цесте, као змије, светлуцаво
ничу у њиховој подсвести и врцају сеновито
пред очима:
— Хлеба ће бити ... и рада ... — шапућу
усне дрхтаве.
— Крова над главом ... — и поглед задире дубоко,
открива делеке светове,
и ничу пред њима — поља
градови
људи ...
Сањани, жељени свет!

Јутра су ова за њих растргани снови у црну,
тегобну јаву;
она су кликтав позив на ново расипање снаге
градовима туђим, далеким, за горки залогај свој —
она су црна буђења пуна крвавих снова о хлебу.

3. O, VILA . . .

Po të shof prap — me duer t'mërdhime nën sjetull, me sharren e stërlashtë mbi krah dhe sopatën e mpreftë të rrasun në shok. Bishti i saj i ka dalë mbarapa setrës dhe duket . . . (Vallë, mos për këte na quejtën njerëz me bishta?!)

Ti endesh rrugëve të këtij qyteti të bardhë.

Plisi i leckosun ka thithë, me djerës, të zitë e blozës; opingat e gomës janë shky', prishë fare . . .

Po ecë — i tanë sy e veshë: mos po hapet, tash, ndonji derë; mos po të thrret kush prej pragut:

— Sharraxhi, eja!

Në fytyrën tande të nxime — lexoj:

„Kam fjetë në podrumin e lagshtë, unë i trembëdheti.

„Dhe kam hangër në kusinë e bakrit, të sjellun prej vedlindjes, fasulen e hollë të vendlindjes, unë i trembëdheti.

„Dhe mirë â ba mbasi mujta diku m'e mëshefë kryet.

„Dhe qeshë i lumtun kur pata me çka m' nxe fuqinë . . .

„Pse: unë kënaqem me pak (bare thonë kështu!): prej këtyne duerve të mërdhime, atje mbas shtatëdheteshtatë bjeshkëve, shtatë gojë presin . . .

3. ТИ, БРАТЕ . . .

Видим те — с рукама премрзлим испод пазуха, са древном тестером о рамену и оштром секирицом о појасу. Држаља јој вири испод капутића позади, па изгледа . . . (Нису ли нас, можда, зато назвали репатим ђаволима?!)

Крстариш улицама овога белог града.

Кече ти је, преко зноја, упило црнило гара. Гумашке ти се искрзале, попустиле . . .

Идеш — а сав си се у уво претворио: неће ли се, сад, нека врата отворити; неће ли ко, с прага, викнути за петама:

— Тестерашу, дођи!

На лицу ти бронзаном читам:

„Спавао сам у мемљивом подруму, ја тринаести.

„И јео сам из бакреног котла, донетог из завичаја, чорбасти завичајни пасуљ, ја тринаести.

„И добро је било што сам имао где да склоним главу.

„И срећан сам што сам имао чиме да угрејем снагу . . .

„Јер — ја сам са малим задовољан (бар тако кажу!): од ових помодрелих руку, тамо иза седамдесет и седам брда и планина, седморо очекује . . .“

Dielli ka shpue retë.

Dielli, miku ynë i ngroftë . . .

E mirë asht, shum mirë, që nganjiherë na i lëshon rrezet në kët ditë dimni.

Pse — t'hollë, tepër t'hollë e ke setrën, kurse xhepat janë shum të ngushtë për duertë tua t'ajuna.

Сунце је пробило облак.

Сунце — наш топли пријатељ...

И — добро је, веома добро, што оно гране у овај зимски дан.

Јер — танак, претанак ти је капутић, а џепови не примају набрекле, премрзле руке...

4. E KAM PA TË ÇMENDUN

E pashë në rrugë — syngulun në largësi . . .

Në bebzat e hapuna tmeri ishte strukë,
fytyrë-vyshkun e verdhë si shafrani,
prej përleshjes s'mbrendshme buzët shkrum
dhe — duert . . .
të mbërthyeme në grushta, t'ashpra
si lëvore a të thata si thupra —
pasqyrë, e përpjekjeve të tija: agimeve
t'hershme dhe prehjeve të vona;
dy pishtare të shkrimuna në natën
e errët —
dëshmi e të gjitha vuejtjeve
dhe mjerimeve,
dridhjeve t'idhta të mbrendshme . . .

Flokët e shprishun, kaçurrelë, të lëshuem truma-truma
mbi ballë,
nën vetullat e lëshueme
dy
sy . . .
që s'dijtën kurr për qetsinë e pushimit, as për
pushimin e harresës,
për shushrimën e lehtë t'andrrës mbi nënkresë
e përkdheljen e butë të dorës së dashtun;
sy të vuejtjeve dhe shqetsisë —
të grushtave të çueme të kryengritjes

4. ВИДЕО САМ ГА СУМАНУТОГ

Видео сам га на цести — зурио је у даљину...

У очима му трепет — зенице широке и беоњаче
набрекле,
лице збрчкано у чудну гримасу,
усне запениле у жучу унутрашњих распри
и — руке...
стиснуте у песнице, жуљаве и суве
као шибљике —
огледало тешких прегнућа: раних
излазака и касних одмора;
руке — две угасле буктиње у ноћи,
руке — патњи и прегарања,
болних унутрашњих трептаја...

Коса рашчупана — прамење виси низ чело,
под ниске обрве
ока...
два
што никад не знаше за благост одмора
ни одмор заборава,
за меки руковет сна под узглављем,
ни благи додир вољене руке;
ока патњи и немира —
уздигнутих, чворнатих песница буне

dhe flamujve të lëshuem t'ujës e t'plogshtisë,
në kandin e të cilëve mëshifen me mija gjamë
e namë —
klithje të mbytuna në gjak . . .

Sot kam pa kurbetçiun tim të çmendun — kurban
mjerimi.

(1936)

и љигавих копрена немоћи,
у чијим се угловима крије безброј речених
                                        и неречених клетви,
угашених, крвавих крикова...

Данас сам видео суманутог печалбара — жртву беде.

(1936)

PËRSHËNDETJE

Klithi agimi i përgjakun në mëngjezin e ditës
t'posalindun
dhe shpërtheu mbas malit si gjiu me thikë i çamë.

Livadheve e rrëpinave të nalta me pisha si rrecka të
shpërndamë
dhe nëpër fusha të strukuna e në heshti —
rrokullisen hijet e territ, valëviten t'thyeme n'hapsi
si velat e murrëm n'anijet e kusarëve mbas dallgës
e stuhisë
mbi detna të largët pa skaj e pa kufi.

— Oh, sot ndërsa toka stoliset me lule t'kuqrremta
të diellit,
do të mujsha me qa, me dnesë, në ngrçin e dëshirave
të zgjueme,
mbi jetën e të mjeruemve, me vuejtjen e zemrës
së pikllueme,
të lëshojë zanin e kushtrimit, me fuqinë e rinisë,
të andrrave dhe të dashunisë;
të mbuloj fytyrën me duert e regjuna
dhe të shikoj me idhnim ditët e vorrosuna —
tokën me djersë gjaku të lagun si me lot:
fushat, rrugët, qytetet nën tymin e fabrikave në
fuqi plot . . .

. . . .

ПОЗДРАВ

Вриснула је крвава зора јутром у новорођени дан
и распукла за гором као расечена дојка.

Низ ливаде, далеке врлети у дроњцима просутог борја
и широм низ поља бескрвна и стиснута —
котрљају се сенке мрака, вију изломљене с висина
ко црна једра на гусарским галијама у часу
гнусног злочина
низ непозната далека морја . . .

— О, јутрос бих, док се даљине шарају руменим
цветовима сунчаним,
могао да заплачем, заридам, у грчу мојих
румених жеља,
над распојасаним животима бедника, болом
рањеног срца,
да крикнем крвљу натопљених јаука под напоном
младости, љубави и снова;
да зароним главу међу жуљевите дланове
и погледам с јауком у закопане дане, у земљу
крвавим знојем шкропљену:
поља, друмове, вароши у диму захукталих фабрика . . .

. . . .

— O, shokë, kur Dita të përzajë edhe grushtin
e fundit të territ
dhe në bukuritë e saja të mbysë edhe klithmën e
mbramë të vuejtjes
— e ajo të mbetet vetëm e kaluemja —
ju dërgoj përshëndetje për fitoret tona!
Shokët e mij, të njoftun e të panjoftun,
në katër anët e botës —
ju të dashtun, të vetmit vllazën të mij!

(1936)

— Другови, кад Дан растера и последњу шаку мрака
и у својим лепотама утопи и последњи крик патње
— а она проговори једино прошлошћу —
шаљем вам поздрав за наше победе!
Моји познати и непознати широм земљине кугле
другови —
моја једина, драга браћо!

(1936)

NË GRYKË

1. BISTRICA

Shiriti i gjallë në Grykën e Rugovës.
Përpjekje e shekujve me ngadhnjye: me bre shkambin
e me shpërthye në Rrafshin e gjanë
pjellore . . .
Dëshmitarë i qëndresës në kët përqafim të shkambit
të përhimtë dhe të qiellës së kaltërt të paanë.
Klithmë e fuqishme e Jetës!

У ПРОЦЕПУ

БИСТРИЦА

Бистрица је пенушава, жива трака у кањону Ругове;
хук и јаук дивљине за питомином.
Бистрица је напор векова за победом: савладати стеге
крша и пробити се широко у равницу — про-
страну, житородну.
Бистрица је речити сведок отпора и победе у овом
загрљају врлетних стена и вечитих снегова...

3

2. PISHA NË SHKAMB

Në rrasën e pjerrtë graniti, në të çamen e padukshme,
asht ngritë — pisha.
Pish'e blertë në natyrën shkambore!
Ka lëshue rrajët në të çamunit e granitit e kunorën
pip kah qiella, kah naltësitë e kaltërta.
Në te — buçet Bistrica e rrëmbyeshme; mbi te —
ulurojnë ernat e tërbueme, shpërlajnë shinat
malore dhe bora peshon... E ajo — e ngjitun
në shkambin e thatë, ma e fortë se guri prej
të cilit ka shpërthye...
Pish'e gjallë në natyrën shkambore!

2. БОР НА КАМЕНУ

На окомитој литици, на невидљивој пукотини камена, израстао је — бор.

Зелен-бор у сивоћи окамењене природе!

Пустио је жиле у пукотину гранита и круном упро у небо, у висине недогледне.

Под њим кључа немирна Бистрица, над њим бришу оштри ветрови, спирају кише и нагрћу снегови. А он — стоји постојано. Припијен корењем за литицу, жив, тврђи од камена на коме је изђикао.

Зелен-бор у сивоћи окамењене природе.

Упоран да истраје, да се свему одупре, да пркоси животом — величанствен у својој животности...

3. DY SHQIPONJA

Mbi Grykën fluturon Shqiponja; shiritit të rrugës,
buzë lumit — çan Njeriu shall-bardhë.
Dy banorë të stërlashtë të këtyne shkambijve.
Në sytë e tyne — retë e gjuhëzat e borës së vjeme e
shkuma e Bistricës.
Dhe — tentenet e blerta t'pishave mbi shkambij.
Në sytë e tyne — vendimi: me qenë, me qëndrue edhe
kundër ashpërsisë së rrethit edhe kundër skamjes
e vorfnisë . . .
Edhe Shqiponja edhe Njeriu edhe Bistrica edhe
Pisha mbi shkamb — sa fuqi jetësore të puthuna
në nji vend të kësaj natyre të ashpër e të bukur!
Pse — Jeta asht luftë e papreme për hapsi, për
gjallnesë — kundër çdo shtërngese, çdo vërshimi
shkatrrues!

3. ОРАО—ЧОВЕК

Над процепом, високо, шестари Орао; траком пута, у понору, пробија се Човек белошали.

Два исконска становника ових врлети.

У очима им руни облаци, и литице снега, и млечна пена Бистрице.

И — зелене чипке борја на стенама.

У покрету — упорност да се истраје упркос дивљини и немаштини, стравичних модрина неба и оскудној сивоћи земље маћехе...

Орао, и Човек белошали, и Бистрица, и Зелен-бор на окомитој стени камена — колико животне снаге згуснуто и устрептало на малом простору ове вечне лепоте!

Јер живот — то је борба за просторе и ширине, за трајање — поред свих стега, упркос свим налетима уништења!

Enver Gjerqeku

ME FYTYRË KAH VETVETJA

Lindi në Gjakovë më 1928 në nji familje të vorfun qytetare. U shkollue në kushte shum të vështira — ma parë në shkollën fetare (mejtep) e, mandej, në shkollën e rregullt në gjuhën serbokroatishte në vendlindje kreu shkollën normale, ndërsa fakultetin filozofik, grupin e albanologjisë, në Beligrad. Tash asht antar i Këshillit ekzekutiv krahinor dhe mësimdhanës në Fakultetin filozofik të Prishtinës.

Me letërsi ka nisë të mirret q'prej vjetit 1946. Si poet ka formue nji stil e fakturë vetiake poetike dhe asht nji ndër poetët ma të dalluem shqiptarë në Krahinë. Deri më tash ka botue pesë përmbledhje vjershash — „Gjurmat e jetës" (1957 dhe 1967), „Bebzat e mallit" (1960), „Tinguj të zgjuem" (1966) dhe „Blerimi i vonuem" (1966), si edhe „Imenuj ove dane" (Ngjitju emnin këtyne ditëve — 1964) në sërbokroatishtën.

Ka përkthye — „Dasmën" e M. Llalliqit, „Fëmijt dhe tregime tjera" e A. Çehovit, poezitë e S. Raiçkoviqit dhe nji varg vjershash të poetëve bashkëkohorë jugosllavë.

Asht antar i Shoqatës së letrarëve të Sërbisë.

Енвер Ђерђеку

ЛИЦЕМ К СЕБИ

Рођен је у Ђаковици 1928. године у сиромашној породици. Школовао се под изузетно тешким условима — прво у верској школи (мектебу) а затим у основној школи на српскохрватском језику. У родном месту је завршио и учитељску школу, док је филозофски факултет, групу албанологије, завршио у Београду. Сада је члан Извршног већа Покрајинског народног одбора и предавач на Филозофском факултету у Приштини.

Књижевношћу се бави од 1946. године. Као песник створио је свој стил и фактуру и један је од најистакнутијих лиричара у поетском стваралаштву у Покрајини. Досад је објавио пет збирки поезије — *Gjurmat e jetës* (Трагови живота — 1957. и 1967), *Bebzat e mallit* (Зенице чежње — 1960), *Tinguj të zgjuem* (Пробуђени сонети — 1966) и *Blerimi i vonuem* (Касно зеленило — 1966) на албанском, и *Именуј ове дане* („Багдала“, 1964), на српскохрватском језику.

Превео је *Свадбу* М. Лалића, *Дечаци и друге приче* А. Чехова, *Камену успаванку* С. Раичевића и низ песама и песника савремене југословенске лирике у разним публикацијама.

Члан је Удружења књижевника Србије.

NGJITJU EMNIN KËTYNE DITËVE

Ngjitja emnin kësaj Dite
dhe queje lot i gëzimit tonë —
qeshu në buzët e saj fëminore!
Queje disi kët Ditë ndjellamirë
e shartoja gazin tonë në qerpikë!
Thueje germën e parë t'abetares
që e ruen në fundin e zemrës!

Ngjitja emnin këtij Mëngjezi
dhe queje syçelti ynë i agut —
që të shofim kah na çon rrezja e tij.
Queje disi kët rreze kaltroshe
të thurun me belbzimin tonë!
Mos i le ditët tona pa emna —
quej disi fijet e mëndafshta
t'orëve t'përshëndetjeve n'kalim!

Ngjitju emnin syve tu — syve tanë,
quj disi shikimet tona të bjerruna!

Ngjitju nga nji emën kujtimeve,
mos i le bonjake — pa ngjarje,
pa at gazin tand që bredh mbi buzë!
Quej disi pëshpëritjet tueja,
që ngushllojnë vetëm në mbramje,
kur dallga e mallit digjet në sy.
Quej disi këto ditë që kalojnë,
mos lejo java me t'i numrue zbraztësitë
mos ia lësho nofullave të muejit
me t'i përtypë kot dhe pa mëshirë!

ИМЕНУЈ ОВЕ ДАНЕ

Именуј овај Дан
и назови га сузом радости наше —
смеј се уснама детињим њеним!
Назови некако овај Дан доброслутни
и нашу му радост капцима накалеми!
Реци прво слово буквара
што га на дну свог срца чуваш!

Именуј ово Јутро
и назови га видовито наше Свитање —
да би знали куда води његов зрак.
Назови некако овај зрак плавобојни
уплетен у наше муцање!
Не остављај ове дане безименим —
назови некако конце свилене
часова и поздрава мимогреда!

Именуј своје — наше очи,
назови некако наше чисте погледе!

Именуј сећања, близа и далека,
не остављај их убогим — без збивања,
без радости оне твоје што врца на уснама!
Назови некако своје шапате
што теше само с вечери
кад пламен жудње заврца у очима.

Назови некако дане што одмичу,
не дозволи да ти празнине броји недеља —
не дај чељустима месеца
да их напразно и без милости жваће!

Ngjitju emnin çasteve tona,
se vjetët dhe shekujt
nuk kanë kuptim pa bebzat tueja —
mos kërko lëmoshë të rrëjshme!

Ngjitja emnin ditës së djeshme,
mos e quej pluhun të harresës!
Ditët tona, orët dhe çastet,
mos i quej kafshatë të gëlltituna
të dëshirave tona në kalim!
E agimet e ditëve t'ardhëshme
mos i quej muzg i andrrave!
Ngjitju nga nji emën këtyne ditëve,
mos i le gjurma memece!
Quej disi brengat tona të natës
dhe ofshet brejtse rinore —
mos i le vetëm njolla në zemër!
Thueju nga nji fjalë, jo tronditse,
por nga nji germë ngushlluese —
mbasi s'ka kuptim me u shue
si shpuza e andrrave mashtruese!

Ngjitja emnin fillimit tonë
e queje fara e mbjellun për të mbarë!
Qeshu me sythat e agimit të saj,
që na kanë mbi në supa,
si zogjve lakuriq krahët e parë —
mos lejo koha me na zhdukë puplat!

Ngjitja emnin përshëndetjes së fundit
dhe queje çilimi andrrash jetsore —
hapi i parë që shket në prag.
Thuej pa mashtri, si buzagazi n'djep:
„Je kërthini i fillimit tonë!"

Ngjitju emnin këtyne ditëve —
Këtyne dritave
Këtyne hapave!

Именуј наше тренутке,
јер године и столећа
шта ће без твојих зеница —
не тражи лажно милосрђе!

Именуј дан прошли,
не зови га прахом заборава!
Дане наше, часове и тренутке
не називај залогајима прогутаним
наших жеља у пролазу!
И зоре дана што долазе
не називај сутоном снова!
Дај по слово једно данима овим,
не остављај их немим траговима!
Назови некако наше боли вечерње
и уздахе рањаве младости —
не остављај их само мрљом на срцу!
Реци им коју реч, непотресну,
ил слово једно утешно —
јер нема смисла да исчиле
ко пухор варљивих снова!

Именуј наш почетак
и назови га семе сејано за боље.
Смеј се његове зоре проником
што је избио као тићима голуждравим прва
крила;
не дај време да нам перје исчупа!

Именуј последње шапутање
и назови га балавцем животних сања —
првим несигурним кораком детета.
Реци без варања, ко осмех у колевци:
„Пеленче си нашег почетка!“

Именуј ове дане —
ове светлости,
ове кораке!

SECILI ME FYTYRË KAH VETVETJA

Me i kthye për nji çast bebzat e hutueme
me fytyrë kah vetvetja dhe me i qortue . . .
— Guxim i pastër i zemrave tona të vogla,
ku janë damarët e burimit tand t'pashtershëm?

Kah me ia mbajtë njeriu, kur vehtja e qorton
dhe e qas n'kasollën e trishtueshme të mëshirës
me dhimbje përclluese që brejnë ditën e natën,
mu në shtigjet e mëshefta të loçkës së plagueme?

Rrin njeriu me pasqyrë në dorë tue u dridhë
në faqet e saj kërkon fytyra të ngjashme:
— Ku je klithje e fundit e andrrës së humbun,
ku janë flatrat tueja që vesh papagaj të bukur?

Me u kthye për nji çast kah vetvetja e tëhuejun,
a ka guxim dhe mburrje ma të kandshme në jetë?
— Ku je, oj zemra e filtrueme në përgdhelje?
Ku je, oj qetsi e mëshirës së shqetsueme?

— O shok i zi, që vjell formatin e trupave tanë,
mos i njollo shtigjet e jetës sate të shkurtë —
lenju kangën breznive,
se vetëm ajo të ka hije!

Me u kthye kah vetvetja pa frigë të huajtun,
a ka mashtrim ma t' madh se me i thanë vedit ylber,
që në farfuritje i huton bebzat e tjerëve,
me hamendje se je i vetmi flamur që valon n'hapsi?

СВАКИ ЛИЦЕМ К СЕБИ

Да окренемо за часак зенице збуњене
лицем ка себи и да их укоримо...
— О, храбрости чиста наших срдаца малих,
где су дамари извора твога непресушног?

Где да окрене човек кад га нутрина кори
и води у тужну колибу милости
болом што пече, ноћ и дан уједа,
стазама скривеним душе што крвари?

С огледалом у руци стоји човек дрхтећи,
на плохи његовој ликове доличне тражи:
— Где си кликтају задњи изгубљеног сна,
где твоја крила што их папагај дивни намиче?

Себи самоме да се окрене за тренутак,
има ли храбрости и поноса милијег?
— Где си, о срце, чисто миловањем?
Где си, о миру немирне милости?

— О, црни друже, што бљујеш тела наших формате,
не прљај стазе свога кратког живота —
поколењима песму остави,
јер само то ти пристаје!

Окренути се к себи без позајмљене плашње,
има ли веће варке но рећи себи дуга,
што сјајем збуњује зенице осталих,
умишљајући да једина си застава што вијори?

Me shikue për nji çast diellin e plasun në ballë,
a ka dhimbje ma t'madhe se me e pa vedin lëmoshë?
— Ku je, oj faqe e puthun nga shuplaka që bredh kot
në fushat tueja kah nuk kulloti as faji as turpi?

Me u kthye për nji çast kah bebzat e hutueme,
me i ngrohë pa llogari dhe pa rreze të trueme,
atëherë s'asht e tepërt me i thanë vedit: Dritë
që zemrat na i ngroh dhe shtigjet na i shëndrit.

Гледати за тренраспукло сунце на челу,
има ли већег бола но видети себе милостињом?
— Где си, о лице љубљено од шаке што залуд лута
пољима твојим где не пасе ни грех ни стид?

Окренути се за часак зеницама збуњеним,
огрејати их без мере и без зракова клетих,
тада није много рећи себи: Светло
што срца нам греје и стазе осветљава.

ELEGJIJA E GJELBRIMIT

Ku me i lanë këto duer të gjelbërta,
që shpërndajnë përgdhelje t' erandshme?
Ku me i mëshefë këto përshëndetje flakruese
të qerpikëve pranverorë që lodrojnë në sy?
Ku me ikë prej këtij zjarri të gjelbërt,
që i djeg pa hirë bebzat e mija?

Dhe kodra e djegun n'flakën e gjelbrimit
i varë vetullat n'dritaret e kasolles.
Dhe malli i vashës dënes n'elgjin e gjelbrimit,
kur zogu krahët peng ia la në duert e bardha.
O, ku me ikë kështu dimnuer para afshit,
para syve gjelbrorë që shkelin pa mëshirë?

Po digjet lëkura e tokës në gjelbrimin e saj
e s'gjindet asnji trim me e ngushllue.
Ku me i mëshefë këta dhambë të pranverës
që buzët na i kafshojnë pa fije të mëshirës?
. . . Në çukat e gufueme prej mallit gjelbrues
sytë më janë plagosë e s'guxoj kujt me i tregue!

ЕЛЕГИЈА ЗЕЛЕНИЛА

Где да склониш ове зелене руке
што шире около мирисна миловања?
Где да скријеш ове пламене поздраве
пролећних трепавица што играју у очима?
Где да побегнеш од овог пожара зеленила
што и нехотице пали моје зенице?

И брдо сажегло на ватри зеленила
веша своје обрве на прозоре колибе.
И жеља девојачка уздише елегијом зеленила
кад јој птиче у шаке беле остави крила у залог.
О, где овако зиман да умакнем пред жудњама,
пред очи зеленила што плаве ко бујица?

Изгара кожа земље у свome зеленилу
и нема јунака да је у ватри утеши.
Где да уклоним ове зубе пролећа
што нам усне уједају без трунке милосрђа?
. . . На чукама изђикалим од жудње зеленила
очи су ми рањене и ником то не смем рећи!

VOGLUSHI IM

MIRË SE ERDHE!

Andrrova për ty n'çdo mbramje
n'dritaret e thyeme të vetmisë,
tue soditë zogjt e mërdhimë
n'kodrat e xhveshuna t'Gërmisë.

Të prita n'sofrën e shtrueme
me emnin tand kafshatën tue shty;
të prita n'mbramjet e acarueme,
kur zemra për ty shpesh â ndry.

N'shpresat e mija t'përgdhela
dhe në to për çdo agim je rritë;
të bajta n'vegime si në mënela
e kudo sytë e tu m'kanë shëndritë.

Ti erdhe si zogu në pranverë
në ditën e kallnorit t'bardhë.
Nji dorë hareje trokiti n'derë:
„Voglushi yt, sonte t'ka ardhë!"

МАЛИША МОЈ

ДОБРО ДОШАО!

О теби сам сањао вечери сваке
на прозору развађеном што га самоћа бије,
гледајући немирне свраке
под необраслим брдима Грмије.

Чеках те на простртој трпези —
с именом твојим бројећ залогаје;
чеках те ноћима кад јези
и срце за тобом сустаје.

У надањима својим миловах те,
у њима сваке си зоре већи био;
носих те у машти као у пелени —
свуд ми је твој поглед зрачио.

Ти дође с пролећа ко птиче
јануарскога дана белога.
Нечија срећна рука нашу кваку дотиче:
„Стиже малиша твој — ево га!"

SYTË E MALLIT

N'ata sy, o bir, ku flen dashunija ime
dhe malli më digjet si eshkë prej rrëfeje;
n'ato drita që shëndrisin netët e thime —
brengat i prehi dhe shërohem prej hareje.

E po t'mos ishin të ngrohta ato dy yje,
që akullin e vetmisë e shkrijnë përherë,
kushedi sa herë do t'u lidhsha n'nyje
të syve që kapërdijnë si ma e marra erë.

N'ata sy, o bir, ku rriten andrrat e mija
dhe shpresat m'bredhin si gazele t'shqetsueme,
testament t'i la këto vargje, ku prehet dash'nija,
sepse tjetër as vetë nuk pata të trashëgueme.

Sytë e tu, o bir, sa herë t'i shofish n'liqe,
dije se baba yt shpesh herë n'ta asht betue.
Flaka e mallit, o bir, n'çdo kand më ka bre
dhe hija e tyne, si vehtja, më ka shoqnue.

N'ata sy, o bir, i shoh edhe sytë e mij
N'ato drita hareshëm lodrojnë plot fëmij.

ОЧИ ЧЕЖЊЕ

У тим очима, сине, где љубав моја спије
и чежња гори као труд кад га упали гром,
у та светла чији пламен сивоћу ноћи мије —
тажим болове и лечим заборавом.

Кад не би топле биле те драге звезде две,
што лед самоће изнова краве миром,
ко зна колико би се пута нашао у вреже
очију што лове ко ветрови широм.

У тим очима, сине, где расту снови моји
и наде шећу ко немирне газеле лугом —
— опоруком ћу ти оставити песму што љубављу
поји,
јер у наслеђе ни мени не оставише ништа друго.

Своје очи, синко, колико пута над језером
наднио,
знај да се твој бабо често на њих клео.
Жар чежње, синко, свуда ме у стопу пратио —
њихов је поглед у мени љубав очинску плео.

У тим очима, синко, видим и очи своје,
у тим зенама игра весело још пуно деце моје

FSHISI

Gjirafat e neonit i dogjën sytë e vet
e rruga me plagë të lidhuna në krahnuer.
Nji vashë — takim i harruem — vyshket e pret
mallin që i bredh, si gjarpni ndër duer.

— Largou, se ora e shpresës tash kaloi! —
e theu heshtjen hija me fshisë në dorë.
Vajza vetëm lotin e zemrës e harroi
dhe ca hapa t'imtë, që ranë mbi borë.

Me sy të bjerrun gjirafa e neonit u shue
e rruga u plagos randë në krahnuer.
Nji fshis' e thyeme brijsh pranë saj harrue
me 'i leckë të lotueme përleshet mbi gurë.

Goja e untë e farrashtit përbiu shaminë,
ndërsa fshisi tue fsha kujtoi rininë.

УЛИЧНИ ЧИСТАЧ

Жирафе неонске сажгаше своје зене
а улица о раме с везаном раном.
Девојка — неуречени састанак — чека и вене
за жељом што мили као змија дланом.

— Одлази, јер час наде већ прође! —
наруши мир с метлом у руци сен.
Девојка сузу срца покопа у недође
и пар ситних корака што снегом мину за трен.

Изгубљена ока жирафа неона утрну,
улица оста с раном тешком на души.
Сломљен-ребара метла заборављена ту
с марамицом влажном од суза стаде се
гушати у тмуши.

Пожудна уста канте марамицу смазаше,
док чистач с уздахом младост призиваше.

KANGA E HESHTUN

I ngreh telat e vet të hollë
shiu i vjeshtës së lazdrueme
dhe era me gishta si fjollë
këndon kangën e harrueme.

Shiu lëshon qerpikët e gjatë
dhe era me shpatë i këput;
sytë e qiellit mbesin të thatë
dhe kanga në gji asht futë.

Flokët e shiut si mëndafsh kanë ra
e syt' e mij mbas perdes janë mbyllë.
Dikush sot prap në heshtje ka qa:
Kanga ime apo zogu i plagosun n'pyll?

УЋУТКАНА ПЕСМА

Своје танке жице затеже
киша јесени разигране,
ветар с прстима као вреже
с песмом се гласи низа стране.

Киша опушта трепавке дуге,
ветар их ко сабљом кида;
чело је неба сад без дуге,
у души песма рида.

Кишне влати пале ко свила,
очи су моје затворене . . .
Неком се, опет, суза лила —
рад мале птице или мене.

Besim Bokshi

PRANVERA — DRITARJA IME

Lindi në Gjakovë më 1934, ku edhe tash jeton dhe punon si profesor i gjuhës dhe letërsisë shqipe pranë Shkollës së naltë pedagogjike.

Tue i shti elementet e reja, bashkëkohore në poezinë e vet, koprac në fjalë e i gjanë kah përmbajtja — Bokshi asht nji ndër zanafillësit t'asaj modernes, eksperimentales në poezinë shqipe në Kosovë e Metohi. Deri më tash ka botue përmbjedhjen „Në pritje" (1966), që ka dalë edhe në sërbokroatishte si botim i „Bagdallës" së Krushevcit më 1967.

Asht antar i Shoqatës së letrarëve të Sërbisë.

Бесим Бокши

ПРОЛЕЋЕ — ПЕНЏЕР МОЈ

Рођен је у Ђаковици 1934. године, где и сад живи и ради као професор албанског језика и књижевности у Вишој педагошкој школи.

Уносећи нове, савремене елементе у своју поезију, шкрт у речима а широк садржајем — Бокши је један од зачетника експерименталног, модерног у поезији са овог подручја. Досад је објавио — *Në pritje* (У очекивању — 1966), а исту збирку штампала је на српскохрватском језику и крушевачка „Багдала“ 1967. године.

Члан је Удружења књижевника Србије.

NATA KRIMINELE

Sonte zbriti plakë e lodhun
e thithi gazin, vajin, gjëmimet e ditës
fellë, fellë ku krratën terri.
Si nata vetë, bota u ba memece.

E ndieva kur jehoi vonë
në gjiun e saj prej korbi,
kur jehoi shurdhët si vdekja nji fshamë.

Dikush ka humbë nji yll,
nji shok në natën memece!

E pash kur ia thithi sytë
fellë ku krratën terri.
Kur ia thithi lehtë si gjakun e tij.

Dije!
Sonte u shkimën edhe dy xixa
këtu poshtë, në fundin e natës.
Sonte vdiq nji njeri shurdhët si nata!

ЗЛОЧИНАЧКА НОЋ

Ноћас је сишла уморна старица
испила радост и тугу и уздахе дана
дубоко, дубоко где мркне мрак.
Као сама ноћ свет је постао нем.

Чух је кад је касно јекнула
на њеним змијским недрима
кад мукло одјекну као смрт један уздах.

Неко је изгубио звезду
један друг у немој ноћи!

Видех када му испи очи
дубоко где мркне мрак —
кад мукло одјекну као смрт један уздах.

Знај!
Ноћас се угасише још две искре
овде доле на дну ноћи.
Ноћас издахну један човек глув као поноћ.

KALORËSI I ERNAVE

1.

Kohnat memece rrëshqitnin . . .

Njeriu me fshamë ushqente qëndresën
e në zemër ndrydhte mllefin e jetës —
Njeriu në kasollën e harrueme.

— Babë, falma nji buzëqeshje,
si dashuninë që e mëshef n'krahnor!
Falmi rrudhat e ballit
dhe zemrën tande të plastë!

2.

Ushtri e vdekjes mbolli shafitje . . .

Njeriu n'për votrat e fyeme
mblodhi kërcujt e hakmarrjes
dhe toka e shkelun gjëmoi.
Truelli vizlloi sytë e hatashëm —
toka vetëm e misrit, toka vetëm e vorrit . . .

Njeriu mori frymë kah lindjet . . .

ОЛУЈНИ КОЊАНИК

1.

Времена су немо протицала . . .

Човек је с уздахом отпор гајио
и у срцу живота гнев гужвао —
Човек у заборављеној колиби.

— Оче, даруј ми осмејак,
ко љубав што је кријеш у недрима!
Боре ми с чела поклони
и срце своје препукло!

2.

Војска смрти покор посеја . . .

Човек на огњиштима пониженим
освете кости покупи
и земља згажена јекну.
Дом севну очима стравичним —
земља кукуруза само, земља гробова само . . .

Човек одахну према рађању . . .

3.

Nën urat e ylberave — shokët me etje
t'pashueme;
nën urat e ylberave — prilli i blertë.

— Babë, mbaju!
Agimet plot ngjyra po qeshin!

3.

Под мостовима ду̂га — другови неутажене жеђи;
под мостовима ду̂га — зелени априли.

— Оче, држи се!
Зоре се пуне боја осмехују!

KANGA E LUGATIT TË RI

„Zogj të shqiponjës jemi", thanë pleshtat
krenarë.
Shumkush besoj!
I tmerruem u mbylla në kështjellën time . . .

Kurrkush s'e pa gropën këndej frengjive!
Marri: vdiste nji i vdekun!
Jasht tingujt fotografojshin veç kodrat e
argjenta
e duert qeshnin me të madhe:
„Kjo asht kanga jonë."

O, gjaku im egoist,
athue i tillë asht largimi nga vdekja?!
Tash edhe unë i lëshova gishtat
e do të më sjellin nji tingull
që të jetë edhe shtyps havani.

Kjo asht kanga e lugatit të ri!
„Kjo asht kanga jonë",
do të qeshin duert e kodrave t'argjenta.

ПЕСМА НОВОГА ВАМПИРА

„Птићи смо орла“, рекоше буве поносне.
Повероваше многи!
Престрављен, у тврђаву се своју закључах . . .

Нико не виде раку с ове стране франгија!
Глупост: мртвац је умирао!
Напољу су звуци већ сликали сребрна брда
а руке се смејале увелико:
„Ово је песма наша.“

О, крви моја саможива,
зар је такво бежање од смрти?!
Сад и ја пустих прсте
и звук ће ми они донети
што биће и тучак авана.

То песма је новога вампира!
„Ово је песма наша!“,
насмејаће се руке сребрних брда.

BISEDË

AI (prej së largu): Vitet . . .
Si të kishin pasë hallet e veta, e dashtun.
AJO: Jetë . . . pasqyrë.
Kur në mëni largohem teje,
atëherë, duket, jam thellë në ty, o jetë!
DIKUSH: S'ka të pritun soll kur vdes dashnija.
AJO: Po kur duhet t'endish shpraztin deri te pleqni
e krrusun?
AI: Po kur vjen të përcjellish rininë pa ditë të
trandafilta?!
DIKUSH: Njeriu lindet nën diellë,
aty dhe dashnija.
AI: Kur zoti e krijoi ashtu të mitun,
e hudhi në nji vend në kët botë:
„Paç faqen e bardhë!", i tha të mjerit . . .
AJO: Po zemrën pse ia fali?
DIKUSH: Vaj, ç'ke me i thanë me të mbramen frymë?
AI: Njiherë s'erdhe si n'andrrat e mija, o jetë!
AJO: Qe dhuratën tande: shpatin me pranverë
të ngrime.

AI: Eja me ecje të kristaltë
e për të mbramën sillmi buzët e trandafilta,
se tash kam nxanë të flladitem
dhe në ditët e mija të shtjerruna.
AJO: Si quhesh kur më përkdhelë me dritëza
të vonueme?
AI: Dy motra ishit, e dashtun,

РАЗГОВОР

ОН (из даљине): Године...
Као да муке своје имају, драга.
ОНА: Живот... огледало.
Када се с мржњом одвојим од тебе,
тад, чини се, дубоко сам у теби, животе!
НЕКО: Чекат се нема шта кад љубав мре.
ОНА: Али кад мораш до у дубоку старост
празнину ткати?
ОН: Али кад младост мораш испратит без дана
ружа?!
НЕКО: Човек се под сунцем рађа
и љубав ту.
ОН: Кад бог га створи тако малена,
баци га негде на овом свету:
„Светла образа био!", јаднику рече...
ОНА: Ал срце зашто му даде?
НЕКО: Авај, шта му рећи последњим дашком?
ОН: Не дође једном ко у сањама мојим, животе!
ОНА: Ево твог дара: мач с мрзлим пролећем.

ОН: Кристална хода дођи
и последњи пут донеси усне ми руже,
јер сам сад научио да се расхладим
и у данима мојим пресахлим.
ОНА: Како се зовеш кад ме закаснелим светлима
милујеш?
ОН: Две сестре биле сте, драга,

dy motra: ti dhe lumnija.
DIKUSH: Ajo fundoset soll në sytë e qiellit.
AI: Atëherë t'kërkon kur vitet vdesin?!
DIKUSH: Me barutin e zemrës e prita . . .
atë ditë, porse
me çengela të përgjakun u ngritë dielli
i randë sa shpresat në zemër të shekujve.
„Në te asht edhe ylli yt", më folën,
por kurr s'e pash si në nett e mija në kadifen
e qiellit.
AI: Njiherë të vetme si n'andrrat e mija!
DIKUSH: Ndaj vij, o shok, kur vitet lindin.
AJO: Ata sjellin soll dimën.
AI: Dhe shpresa mbështjellë me pjalmë e borë.
DIKUSH: Kur zoti e krijoi njeriun
„Qe zemrën", i tha.
„Gjeja dashninë që s'vyshket!"
AI: E dashtun, eja njiherë me vjollcat!
AJO: Si quhesh me dritëza vonë të pendueme?!
AI (prej së largu): Dy motra,
ah, dy motra të pandame: ti dhe lumnija.

две сестре: ти и срећа.
НЕКО: Она тоне само у очима небеса.
ОН: Онда ће те тражити кад године изумру?!
НЕКО: С барутом срца чеках је...
тај дан, али
кукама крвавим сунце се диже
тешко као наде у срцу векова.
„У њем је и звезда твоја“, рекоше ми,
ал никад је не видех ко у ноћима на кадифи неба.
ОН: Једном само као у сновима својим!
НЕКО: Онда ћу доћи, друже, кад године се роде.
ОНА: Оне само зиму доносе.
ОН: И наде умотане у снег и сметове.
НЕКО: Кад бог створи човека —
„Срце ти ево“, рече му.
„Љубав му нађи што не вене!“
ОН: Драга, с љубичицама ми дођи!
ОНА: Како се зовеш са светлима касног кајања?!
ОН (из даљине): Две сестре,
ах, две сестре нераздвојне: ти и срећа.

NË PRITJE

Kam pritë — si shkambi,
si ylli skaj horizontit — në pikllim,
me frymë, vjete me radhë . . .

Larg jam,
aty ku puthen jeta dhe vdekja —
aty i përtypi ditët e mija të gastarta . . .

Kur të vijë,
ndoshta ka me më gjetë të m'plakun
e s'do të muj me qeshë si flladi i pranverës.

Porse, me vdekë
nga gëzimi
do të mundem!

У ОЧЕКИВАЊУ

Чекао сам — ко стена,
ко звезда на хоризонту — у болу,
годинама . . .

Далеко сам,
где живот и смрт се љубе —
ту стаклене моје дане преживам . . .

Кад дође,
наћи ће ме, можда, старог
и нећу моћи да се размећем ко поветарац
пролетњи.

Али,
да умрем,
моћи ћу од радости!

VETËM SONTE, E DASHTUN

Sonte do t'i cakrrojmë yjet
e terrin do ta masim t'varun nën qerpikët
e mbyllun —
deri te kambët tona t'harrueme
në bredhim të marrë.

Sonte deri te livadhet tona, e dashtun!

Nesër përsëri tamthat nën çekiç të kohës
përsëri do të na ndrydhen.

Po dimnit ç'do të bajmë —
kur mizat na lanë e shinat?

Ah dimnit, e dashtun, dimnit!

САМО НОЋАС, ДРАГА

Ноћас ћемо се здравити са звездама
и мрак измерити обешен о трепавице
склопљене —
до наших заборављених ногу
у лудом скитању.

Ноћас, до наших ливада, драга!

Сутра наново слепоочнице под маљем
времена,
поново ће нам се згњечити.

Но зими шта ћемо —
кад нас напусте и муве и кише?

Ах, зими, драга, зими!

PRANVERA – DRITARJA IME

Lagja qenka gjallë,
dritarja ime e hutueme,
se prap po ndihet gazi i fqiut plak!

Ta arnojmë shpejt kullën e dashnisë
e me trohat e shpirtit ta ruejmë kumrinë e mbrame,
se jeta paska shpërthye rishtas zemrën për ne!

T'i shkundim hijet tona të randueme,
dritarja ime,
se lagja zemërgjanë
paska nisë edhe nji herë kangën e vet të tretun!

Ku ma ke ndalë shikimin aq thellë,
dritarja e zverdhueme,
për tri stinë ma e moçme se jeta,
për tri stinë ma e egër!

A duhen ma shum kujtime
me rrokë me trohat e shpirtit
kangën e gjetun?

Pranvera, dritarja ime e zemrueme!

ПРОЛЕЋЕ — ПЕНЏЕР МОЈ

Махала је жива,
збуњени мој пенџеру,
јер се наново чује старог суседа смех!

Да брзо скупимо кулу љубави
и с мрвицама душе последњу гугутку
сачувамо,
јер живот је изнова срце отворио за нас!

Стресимо наше отежале сенке,
пенџеру мој,
јер је махала великодушна
изнова почела своју песму изгубљену!

Тако понети поглед куд си ми уставио,
пенџеру избледели,
за три доба године старији од живота,
за три доба дивљији!

Треба ли више сећања
да с мрвицама душе
отпочнем песму нађену?

Пролеће, мој пенџер узљућени!

Fahredin Gunga

POROSIJA

Lindi në Mitrovicë më 1936, në nji familje të vorfun puntore. Shkollën fillore dhe gjimnazin e kreu në vendlindje, kurse fakultetin filozofik, grupin e albanologjisë, në Beligrad. Tash punon si gazetar i „Rilindjes".

Me punë letrare merret q'prej vjetit 1954. Ka botue vjersha edhe në gjuhët tjera. Deri më tash i kanë dalë në dritë dy përmbledhje të veçanta — „Peshpëritjet e mëngjezit" (1961) dhe „Pozdrav ponovljen u meni" (Përshëndetja e përsëritun në mue — 1964), në sërbokroatishte, si edhe nji përmbledhje të përbashkët me titull „Sytë që shkrepin dashni" (1960).

Asht antar i Shoqatës së letrarëve të Sërbisë.

Фахредин Гунга

ПОРУКА

Рођен је у Косовској Митровици 1936. године у сиромашној радничкој породици. Основну школу и гимназију завршио је у родном месту, а филозофски факултет, групу албанологије, у Београду. Сада ради као новинар дневног листа „Rilindja“ (Препород).

Књижевним радом бави се од 1954. године. Песме су му објављене у разним листовима и часописима на албанском и српскохрватском, као и на другим језицима. Досад је објавио две посебне збирке песама — *Pëshpëritjet e mëngjezit* (Јутарња шапутања — 1961) на албанском, и *Поздрав поновљен у мени* (1964) на српскохрватском, као и у заједници са осморицом других песника збирку *Sytë që shkrepin dashni* (Очи што искре љубав — 1959).

Члан је Удружења књижевника Србије.

RRËFIMI

Pse më shikon si të huejin? A nuk më njeh?
Sëbashku a si vorrosëm tifusarët e natës
dhe mëngjezet buzëkuqe bashkë me ta?

E hapa zemrën dhe rafal të ri për kengë
ia derdha syve të tokës naive, tokës llahusë —
tokës që era gjak kaherë nuk po i vjen.

Më thuej, pra, o vlla i im i dashtun —
vlla i djersës sime, i dallëndysheve të mija —
pse më këqyr si të huejin? A nuk më njeh
ende?

ИСПОВЕСТ

Што ме као туђина мотриш? Зар још ме
не познајеш?
Не покопасмо ли заједно ноћне тифусаре
и јутра пуна згаришта са њима?

Срце широм отварам и први букет песама
дарујем штедро земљи бременитој —
земљи што одавно на крв не мирише.

Реци ми, онда, друшкане мили мој —
брате зноја мога и ластавица мојих —
чему зазиреш? Зар још ме не познајеш?

PORTRETET E QYTETIT TIM

HAMALLI

Oj, sa e fortë asht kjo tokë,
sa zemra e ime e trusun nën samar.
Oj, sa e fortë asht kjo tokë . . .

Nata asht ma e bukur se dita —
ajo të përkund n'andrra, të sjell kujtimet.

— O, njeri,
falma vetëm nji buzëqeshje,
nji buzëqeshje si të fëminisë sime —
falma, e . . .
mos më shiko në shpinë!

ПОРТРЕТИ МОГА ГРАДА

НОСАЧ

Како је тврда ова земља,
колико моје срце згњечено под самаром!
Како је тврда ова земља...

Ноћ је сто пута лепша од дана —
она сновима успављује, доноси успомене.

— Човече,
само осмејак ми даруј,
ко онај детињства мога —
даруј и...
не гледај ми у леђа!

I VERBTI

Oh, natë —
të due Dritë, të due!

Oh, natë —
sa herë vjen me vedi a bjen
ofshamë si unë?

Të due Dritë, të due!

СЛЕПАЦ

О, ноћи —
волим те, Светло, волим!

О, ноћи —
колико пута навратиш,
донесеш ли уздахе као ја?

Волим те, Светло, волим!

KASAPI

Në tryezë
gishtat me drandofille
gjaku.

Në duer vena
e dejve të njomë
e kanga —
në teh të thikës.

Gjak. Gjak. Gjak.

КАСАПИН

На столу
прсти с ружама
крви.

На рукама вино
младих дамара
и песма —
бридом ножа.

Крв. Крв. Крв.

TRI ELEGJI PËR KARAGAÇIN

Shokut të vdekun, Halit Kasapollit,
muzikantit të talentuem.

1. SHETITJE E PARË

Sikur t'ia kishin vjedhë Karagaçit sytë
hajnat e muzgut. Kemi dalë me shetitë. Vonë.
Metohisë thue se vajzat ia kanë ngjy ballin
me tamblin e buzëve. Jemi vetëm — na
dhe Karagaçi. Heshtja. Dhe lisat e plogët. Ecim
lehtë, shum lehtë, thue se frigohemi mos
po ia prishim andrrën barit, Bistricës shtatzanë
dhe, te na, në rremat e pështpëritjebe tona,
t'eçtuem për kangë. E te na (thellë në ne)
lind diçka si vala, si mallëngjimi i pranverës
për kangën e kangtarit të vjemë i cili vdiq
pa e pa kush së bashku me prillin e pranverës
së vjeme, si thirrjet tona në barkun e reve lëhonë,

dhe, te na, në rremat e pështpëritjebe tona,
virret agvi i dëshirës së vyshkun, i dëshirës
së palindun. Dëshirë?... Sonte nuk ka dëshira.
Vetë jemi dëshirë. Nuk flasim as me lulet e agujve
kuqrrem për të cilët mendojmë se do të lindin
në ne, rëndom, si çdo ditë që përvidhet
prej nesh, si çdo ditë që pagëzohet me agim —
dhe ashtu pa puthje si dashnorët naivë i lamë

me lindë në sy tanë, edhe pse menduem
se po rritemi së bashku me rritjen e lisave.
I njehim hapat lazdranë. Unë i zgjas duert

ТРИ ЕЛЕГИЈЕ О КАРАГАЧУ

Рано преминулом Халиту Касаполију,
талентованом музичару из Пећи

1. ПРВА ШЕТЊА

Карагачу као да су покрали очи
крадљивци сутона. Изашли смо да шетамо. Касно.
Метохији као да су девојке обојиле чело
млеком усана. Сами смо — ми и
Карагач. Тишина. И дрвеће опуштено. Корачамо
лако, лагано, ко да се плашимо да
не реметимо сан трави, Бистрици бременитој
и априлу руменом што расте ко наши дозиви
песме жедни. А у мени (дубоко у нама)
нешто настаје ко талас, као туга пролетња
за песмом лањског певача што издахну
а да га нико не виде заједно с априлом пролећа
лањског, као дозиви наши на стомаку трудног
облака.
И, код нас, на гранама наших шапата
веша се свитање жеље угасле, жеље
још нерођене. Жеље?... Ноћас нема жеља.
Сам сам жеља. Не говоримо ни с цвећем зора
румених за које верујемо да ће свануты
у нама, обично, ко сваки дан што се прикрада
у нама, ко сваки дан што настаје с јутром —
и тако, без пољупца, као наивни љубавници,
остављамо
да се роде у нашим очима, иако мислимо
да растемо заједно с растом дрвећа.
Бројимо размажене кораке. Ја ширим руке

kah blerimi tue mendue me e mbyllë në grushta
freskun idhnak të mbramjes buzënuese, e ti
i picrron sytë dhe pëshpërit kangën e zogut
të përgjumshëm, që ka harrue me fjetë. Kthehemi
prap në vetvete. Te na lindin vargjet. Etje
për puthjet e Metohisë . . . Sikur t'ia kishin vjedhë
Karagaçit
sytë hajnat e mbramjes. Jemi shetitsit e vonë. Vonë.
Metohisë thue se vajzat ia kanë ngjy ballin
me tamblin e buzëve. Ia dhamë edhe buzët tona.

према зеленилу, мислећи да купим у дланове људскости свежину сутона руменог, а ти шкиљиш очима и шапћеш песму птичју санану, што је заборавила да усни. Враћамо се поново у себе саме. Рађају се у нама стихови. Жеђ за пољупцима Метохије... Ко да су Карагачу очи покрали ноћни лопови. Касни смо шетачи. Ситни сати. Метохији као да су девојке премазале чело млеком усана. И наше јој усне дадосмо.

2. SHETITJA IME E DYTË. VETËM.

Ku je, o vllau i im? Ku je? Karagaçi
nuk përgjigjet. A i ka ndi lutjet e mija
të bleruеme me barin e kujtimeve të mija?
A i ka ndi, o vllau i im? Karagaçi heshti
e unë të thirra. Klitha. N'ajr u shndërrova.
Vetëm Bistrica belbon. Si gjithmonë belbon.
Preka ballin. I ftoftë si Bistrica. Si sytë e tu.
Kurrkush nuk më përgjigjet. Së pakut me më sha.
Medova me të gjetë në mes të zogjve.
Por vetëm Bistrica belbon. Si gjithmonë belbon.
Zogjthit prej kokës sime kanë fluturue dikah.
Ndoshta mbas teje. Ndoshta mbas lutjeve të mija.
U kam hypë kujave të fëminisë sonë jetime
dhe jam ba kalorës i shekullit njizet
e vargjeve gjakun deri n'asht u kam thithë. Si fëmi
u mashtrova me Karagaçin . . . Sikur të mujsha
me dhambë për fyti me ia ngjitë, e sytë
prej ballit shkamb me ia këputë, kishte
me siguri me m'i kthye qeshjet që m'i vodhi.
Por, ai rrin i ftoftë edhe ma. Zemërgur. Si Bistrica.
E unë mundohem me u mashtrue me Metohinë.

2. МОЈА ДРУГА ШЕТЊА. САМ

Где си, брате мој? Где си? Карагач
не одговара. Да ли је чуо молитве моје
зелене од траве успомена?
Да ли је чуо, брате мој? Карагач ћути
а ја те дозивам. Вичем. У лахор се претварам.
Само Бистрица ромори. Ко увек ромори.
Дотичем чело. Као Бистрица хладно. Ко очи твоје.
Нико се не одзива. Бар да ме опсује.
Помислих, међу птицама ћу те наћи.
Ал само Бистрица ромори. Ко увек ромори.
Птице су некуд одлетеле са моје главе.
Можда за тобом. Можда за мојим молбама.
Узјахах парипе нашег убогог детињства
и постах коњаник двадесетог столећа,
стиховима крв до кости да испијем. Ко дете
варакам се с Карагачем... Кад бих могао
зубима грло да му прегризем, и очи
с чела врлети да му ишчупам, вратио би ми
сигурно осмехе што ми их покраде...
Ал он хладан још увек. Ко станац камен.
Ко Бистрица.
А ја настојим да се заварам Метохијом.

3. ZJARMI I SHETITJES SË VONË.

Mali u kall. Me te edhe unë. I thirra
zjarmfiksit e damarëve të mij, por ata i ka zanë
gjumi i parë, sepse janë dejë sonte. Kanë pi shum.
Çka me ba? Pyeta Karagaçin. Karagaçi heshti.
E unë (thellë në mue) u kalla. Zjarmfiksit flejnë.
Duert i kam të vogla e hapat po i mas me centimetër.
Mendoj: kah me shkue?... Si me u shue?... Bistrica
po ikë si vajza e turpshme. O, më kalli qetsija.
E heshtja. E uji i burimit. Kend me e zgjue prej gjumit,
kujt me i trokitë në dyert e zemrës — kur jam në mal
e zemrat janë të mbylluna ndërmjet mureve
të plogta të qytetit me sy neoni, dhe asnji kalimtar
nuk kalon ma këndej pari? Si duket
jam kalimtar i fundit i ditës që shkoi. (O, jam
ba gjuetar ndjenjash, i dashtuni im!).
Ndoshta agimi flokëkuq i ditës lehonë u kall
në mue. Po, damarët më vjellin vetëm flakë.
E zjarmfiksit flejnë. Kush e din, vallë, që endem
kaq vonë nëpër pyll? Askush. Vetëm sytë e mij
dhe heshtja së cilës deshta me i hy në gji
dhe burimi ku i lashë kokërrzat e puthjeve të mija
me epshin e mbramjes që m'i këputi buzët.
Qielli rrecka-rrecka asht vjerrë nëpër lisa
e hanës iu kanë shky velat nëpër rrema.
Vonë ka lindë sonte. E asht e madhe sa ndjenja.

3. ПЛАМЕН КАСНЕ ШЕТЊЕ

Гора плану. И ја с њом. Позвах
ватрогасце мојих дамара, ал њих је
сан први свладао, јер су се ноћас опили.
Много су пили.
Шта да радим? Карагач запитах. Карагач оћута.
А ја (дубоко у себи) плануо сам. Ватрогасци спавају.
Руке су ми малене и кораке мерим сантиметром.
Размишљам: камо да пођем? ... Како да се
угасим? ...
Бистрица узмиче као стидљива дева. О, тишина ме
сажиже.
И ћутање. И вода поточића ... Кога да пробудим,
коме да закуцам на врата срца — кад сам у шуми
а срца су затворена међу зидове
градске с неонским очима, и никакав пролазник
у правцу овом не иде. Изгледа
последњи сам намерник дана што мину. (О,
ловац сам постао осећања, драги мој!)
Можда то риђокоса зора бременог дана плану
у мени. Јер, ево, дамари ми само пламен бљују.
А ватрогасци спавају. Авај, ко зна да лутам
кроз шуму ову у ситне сате? Нико. Једино очи моје
и тишина у недрима у коју хтедох да уђем
са жудњом вечери што усне ми изгризе.
Небо у прњама обесило се о дрвеће
А ноћи су се поцепали велови кроз грање.
Касно се родила вечерас. А велика је ко осећање.

POROSIJA

Prej poemes „Loja e eshnave“ —
kushtue atyne që valën e vdekjes ngrehin

Mos shkelni
në hinin e eshnave
të dejë për respekt të lotit;

mos shkelni
në hinin e eshnave
t'etshëm për shiun e prillit —

t'etshëm për shiun e prillit —
të ngujuem ndërmjet nofullave
të fëminive pa va;

mos shkelni
n'hinin
e eshnave —

se ngjallen ujqit e fjetun,
se ngjallen
ernat e çmenduna;

mos shkelni n'hinin e eshnave —
ju lutem si për bukën e bardhë,
o miq!

ПОРУКА

Из поеме И г р а к о с т и ј у *— посвећене онима што смрти коло воде*

Не газите
по пепелу костију
достојном респекта суза;

не газите
по пепелу костију
жедном априлске кише —

жедном априлске кише —
укљештене међу вилице
детињстава беспутих;

не газите
по пепелу
костију —

јер ће се уснули пробудити курјаци,
јер ће оживети
ветрови побеснели;

не газите по пепелу костију —
кунем вас ко за хлеб белац,
о људи!

Adem Gajtani

TI KANGE, TI ZOG I LARGËT

Lindi më 1935 në Podujevë, në nji familje zejtare. Shkollën fillore dhe gjimnazin e mbaroi në Prishtinë, kurse fakultetin juridik në Shkup. Tash punon si korespondent i përhershëm i „Rilindjes" për Maqedoni.

Me letërsi ka fillue të mirret q'prej vjetit 1955. Shkruen poezi e prozë, por ma tepër poezi. Asht nji lirik meditativ, intim dhe refleksiv. Pos nji vargu vjershash dhe prozash në revista dhe fletore, deri më tash botoi edhe tri përmbledhje vjershash — „Drita në zemër" (1961), „Dryni i heshtjeve" (1965) dhe „Sytë që shkrepin dashni" (1959 — përmbjedhje e nandë autorëve); dramën poetike „Dielli i mbramjes — dielli i mëngjezit", si dhe përmbledhjen e vjershave për fëmij „Goca e detit" (1966).

Asht antar i Shoqatës së letrarëve të Sërbisë.

Адем Гајтани

ТИ ПЕСМО, ТИ ПТИЦО ДАЛЕКА

Рођен је 1935. године у Подујеву, у занатлијској породици. Основну школу и гимназију завршио је у Приштини. Права је студирао у Београду и Скопљу, где је и дипломирао 1961. године. Сада ради као новинар листа „Rilindja" — дописник је за Македонију.

Књижевношћу се бави од 1955. године. Пише прозу и поезију, али је претежно песник — медитативни лиричар, интиман и рефлексиван. Поред низа песама и прозе у часописима и листовима, досад је објавио три збирке песама: *Drita në zemër* (Светлост у срцу — 1961), *Dryni i heshtjeve* (Кључ шутњи — 1965) и *Sytë që shkrepin dashni* (Очи што искре љубав — 1959); поетску драму *Dielli i mbramjes — dielli i mëngjezit* (Сунце вечерње — сунце јутарње), као и збирку песама за најмлађе *Goca e detit* (Морска шкољка — 1966).

Члан је Удружења књижевника Србије.

DRITAT VERORE

AGIMI

Dy këndezë t'kuq
fluturojnë qiellit si engjuj.

Dy tereq po e ngrehin
qerren e artë t'ditës s're.

Mos e zgjoni at qingj —
fjetë n'prehën t'reve.

Dy këndezë t'bardhë
ia kanë krisë kangës.

Përgjaket dielli
n'teh të vesës margaritar.

Çdo fije bari, çdo kallij
po bahet buzëqeshje dhe dritë.

Kavalli i erës s'lehtë
zgjon mullijt e kostarët.

Dy tereq t'zij po e ngrehin
qerren e artë t'ditës s're.

ЛЕТЊЕ СВЕТЛОСТИ

СВИТАЊЕ

Два петла црвена
небом лете ко анђели.

Два бика вуку
златне кочије зоре.

Не будите јагањце
заспале у крилу облака.

Два бела петла
отпочела су песму.

Крвари сунце
на оштрици бисерне росе.

Свака влат траве, клас сваки
постаје осмејак и светло.

Двојница лахора
буди воденице и косаче.

Два црна бика вуку
златне кочије дана.

DITA

Katër mjellme gushëfildishta
fluturojnë mbi oxhaqe e konaqe
dhe kunora drujsh t'praruem.

Fyelli i mëngjezit hesht.
Bari e vashat kërkojnë me pishë prrue
sa me i lagë kambët e bardha.

Farkëtarët me zemra orfejane farkojnë
unaza e vathë prej rrezesh e sedefësh
dhe donatisin kaproj e lepuj dritash.

Dikur nata e dërgon kasnecin e vet
që me drapën hane
korr kallijt e pjekun t'ditës.

ДАН

Четири лабуда филдиш-врата
лете над оџацима и конацима
над крошњама позлаћеним дрвећа.

Јутарња фрула мирује.
Младић и девојка лучем извор траже
тек да беле ноге поквасе.

Ковачи срца орфејскога кују
прстење и минђуше од зракова и седефа
украшавају јелене и зечеве светлости.

Касније ноћ шаље своје гласнике
што српом месечине жању
сазрело класје дана.

MBRAMJA

Dielli skyfter i përgjakun
ra thikë mbas shtatë bjeshkëve.

Vasha e djali
veshen me petka të bardha hane.

Diku — krushqit e artë
ndjekin nusen e ikun t'ditës.

Ajo, me velin e saj t'zi mëndafshi
ua mëshel shtigjet e rrugët —
ua merr shkëlqimin e syve dhe hapat.

Hana si drenushë prrallore
vrapon kah salvuesit.

Zogjt e natës shqetsohen.

Kavalli bie diku n'largësi
dhe i ven n'gjum e andrra kostarët.

Djali e vasha
e panë nusen e ditës me duvak mbulue,
e shtinë tinës n'saraje zemrash t'tyne.

Nallbani i natës mbathte
tash hanën me patkoj drite e fildishi.
I kishin pasë ra prej vrapimi.

ВЕЧЕ

Сунце окрвављени орао
иза седам планина клону.

Девојка и младић
огрћу бело рубље месечине.

Негде — златни сватови
гоне одбеглу невесту дана.

Она им у своме велу црном
затвара стазе и богазе —
очију сјај и кораке им плени.

Месец као јелен из бајке
хита за гониоцима.

Ноћне птице се узнемирују.

Фрула негде долином бугари
и успављује уморне косаче.

Младић и девојка
видеше невесту дана под дуваком
и уведоше је тајом у срца својих сараје.

Поткивач ноћи поткива сад
месец с потковом од светла и филдиша.
Били су му отпали од јездења.

TI KANGE, TI ZOG I LARGËT

Ti je aq larg, larg, larg —
pse kur vjen n'shuplakën time
e ndërron pamjen,
ndërron ngjyrën e synit?

Unë ta trillojë krahun e djathtë
e qiellit fluturon krahu i majtë ma
i përsosun.

Të shoh qartë në thellsinat e blerimit
dhe ndjej fuqinë tande —
magneti yt më tërheqë me magji,
por kur ta shoh fytyrën, ku treti
buzëqeshja jote?

Ti, zog i largët,
pse ikë prej meje?
Unë do të jem zot i yt —
pse ikë prej meje i pashpirt?

A s'të pëlqen shpirti im — i lules?

E shoh vallen dhe i ndëgjoj tingujt
e fyellit,
por kur afrohem —
ç'u ba fyelli?
Si u derdhë vallja?

ТИ ПЕСМО, ТИ ПТИЦО ДАЛЕКА

Ти си тако далеко, далеко, далеко —
на мој длан кад дођеш што лик мењаш,
што мењаш боју ока?

Ја ти десно крило измислим,
а небом лети лево још савршеније.

Видим те јасно у густишу зеленила
и снагу осећам твоју —
магнет ме твој привлачи магијом,
ал чим ти угледам лик, осмех ти куд
нестане?

Ти, птицо далека,
што ли се склањаш од мене?
Ја ћу ти творац бити —
без душе, од мене што бежиш?

Зар ти се не свиђа душа моја — цвета?

Коло видим и слушам звук двојнице,
ал када приђем —
свирала куд нестаје?
Како се коло растури?!

Pse shembet ajo urë para meje?
Pse ai ylber shuhet kur e zgjas dorën?

Unë s'e dij pse agimi te unë e ka
hijen e blerimit?

Qe, tash, zogu asht largue
bishti i tij pikturon qiellin e ballit tim
me zjarr e re . .

Што се онај мост руши преда мном?
Што се чим руку пружим расплине дуга?

Ја не знам што свитање сен зеленила
имa за мене?

Ево, птица се сад удаљила,
реп јој везе небо чела мога
ватром и облацима...

BYLBYLI

Pse ua ke vjedhë ngjyrat
luleve ma t'bukura?
Pse dashunija dhe ti, magjepës,
keni nji emën — flakë?
Pse agimi t'i hap të gjitha portat
dhe të veshë me dritë si nusen?

Çfarë gjaku m'ke n'zemër,
ku e ka burimin zani yt që deh?
Çka me thanë për ty mbas Ramonit,
që ta ka shpalue aq bukur shpirtin?
Të thrras me fyell çdo natë,
por ti je aq i dhanun mbas agimit.

M'thuej ku ta gjej at burim hyjnor
dhe ta shuej kët dashuni —
kësaj kange t'i jap pak gjak e blerim?

СЛАВУЈ

Што си покрао боје
цвећу најлепшем?
Што љубав и ти, опојни,
име исто имате — плам?
Свитање што ти отвара широм капије
и светлошћу те као невесту облачи?

Каква то крв кола у срцу твом,
извор где ти је гласа што заноси?
О теби шта да кажем после Рамона
што ти је тако дивно открио душу?
Ноћи те сваке двојницом дозивам,
ал ти си сав занесен свитањем!

Кажи ми где да нађем извор тај
божански,
да љубав ову утажим —
песми овој зеленила и крви да долијем?!

A I NDJEU KUSH KLITHJET E TRANDAFILIT?

Due me dijtë
çka i thotë flutura trandafilit
kur i palon flatrat n'fletët e saja?

Kah flutura vrapoi nji vocrrak:
„Sa e bukur qenka, o zot!"
(Puthja e flutures dhe lules
zgjati shum, pëshpëritjet shtrejtë
kushtuen . . .)

Çdo çast gëzimi e ka
nga 'i bubrrec kobi nën sjetull, medet!

Voglushi e kapi fluturën . . .

Në gishtat e vegjël hareje
mbetën ngjitë dy flatra të larme . . .

A i ndjeu kush klithjet e trandafilit?

ЧУ ЛИ КО ЈАУКЕ РУЖЕ?

Да сазнам пожелех
шта лептир ружи каже
када јој крила положи на крунице?

Малиша полете к лептиру:
„Како је диван, боже!“
(Пољубац лептира и руже
дуго потраја, стадоше скупо шапати . . .)

Сваки трен среће мрвицу коби
под пазухом носи, авај!

Малишан зграби лептира . . .

На прстићима радости
слепљена осташе крилашца два шарена . . .

Чу ли ко јауке руже?

KALIPSO

Kallami i sheqerit n'puhi
bananja n'rreze,
era n'vithet e Taures,
zjarri n'buzët e Taurit.

Jamajkë,
pejsazh lëkurë leopardi!
Jamajkë —
bukuri kobre!

Kasollat dhe dielli,
kasollat mbulue me andrra:
tam-tami dhe hana,
zoti Tao n'arrat e kokosit.

Puna jonë,
frytet e hueja . . .
— Haj, kalipso, haj,
jeta ime e vogël!

Grat tona,
fëmijt e tyne —
medet, kalipso, medet,
pikllimi im i madh!

Agimi dhe mbramja puthen
në lojën e Taures.
Agimi e mbramja vdesin
n'kërcimin e Taurit.

КАЛИПСО

Шећерна трска на ветру
банана озарена,
ветар о бедра Тауре,
ватра на уснама Таура.

Јамајко,
пејсаже коже леопарда!
Јамајко,
лепото кобре!

Колибе и сунце,
колибе сновима покривене:
там-там и месечина,
бог Тао на кокосовим орасима.

Наш труд
туђи плодови...
— Хај, калипсо, хај,
животе мали мој!

Жене наше,
деца њихова —
авај, калипсо, авај,
туго преголема!

Зора се сутоном љуби
у игри Тауриној.
Зора и вече издишу
у игри Таура.

Azem Shkreli

NË RRUGË

Lindi në nji katund të Rugovës së Pejës, në Shkrel, më 1938, shkollën fillore e kreu në Nakëll (afër Pejës), kurse shkollën normale dhe fakultetin filozofik, grupi i albanologjisë, në Prishtinë. Tash gjindet në detyrën e drejtorit të Teatrit krahinor.

Me krijimtari letrare merret qysh prej vjetit 1955; shkruen edhe në prozë edhe në poezi me nji sukses gati të barabartë. Ka botue katër përmbledhje poezish: „Bulzat" (1960), „Engjujt e rrugëve" (1963), „Sytë që shkrepin dashni" (1959 — përmbledhje e nandë autorëve) dhe, sërbokroatisht — „Pesme o sebi" (Kangë për vetveten — „Bagdalla" 1963); mandei romanin „Karvani i bardhë" (1961 — botue edhe sërbokroatisht, „Prosveta" 1963), si edhe nji përmbledhje tregimesh „Sytë e Evës" (1965),

Asht antar i Shoqatës së letrarëve të Sërbisë.

Азем Шкрељи

НА ПУТУ

Рођен је 1938. године у селу Шкреље, у Ругови крај Пећи. Основну школу је завршио у Наклу (крај Пећи), а учитељску школу и филозофски факултет, албанолошку групу, у Приштини. Сада се налази на положају управника Покрајинског позоришта у Приштини.

Књижевним стваралаштвом се бави од 1955. године и са подједнаким успехом пише надарену поезију и прозу. Објавио је четири збирке песама: *Bulzat* (Пупољци — 1960), *Engjujt e rrugëve* (Улични анђели — 1963) и *Sytë që shkrepin dashni* (Очи што искре љубав — 1959) — на албанском, и *Песме о себи* (1964) на српскохрватском језику; затим роман *Karvani i bardhë* (Бели караван — 1961), објављен и на српскохрватском језику („Просвета", 1963), као и збирку приповедака — *Sytë e Eves* (Евине очи — 1965).

Члан је Удружења књижевника Србије.

NË SHKREL

Për vath e vorre, thonë pleqt, heret ki'n pasë
zanë vend
etnit malsorë n'cikol, me girgja tue lypë kullosë;
s'ia dreshtën rrëkajes së res, as dimnit acarit ku t'sosë,
gëzimin e ndajnë si bukën, mordjen e qajnë me 'i lot,
me ujq e shpendë fqij mali ki'n qenë at ditë e sot...
Emnin ma t'bukur ua ngjesin fëmijve Ujk e Shpend.

Rigat shullajeve bredhin, n'krepa luejnë retë me rrëfe,
përzie me pisha rriten vashat syshkrueme si fier;
plakat përtrijnë kujtime pikllimin ndër furka tue tier:
— Me bija t'sodit — ankohen — mos o zot! S'a punë!
Na dolën kandit! Na zunë me shkelë kanunë!...
Gurin e venë n'krye t'djalit malsoret kur bajnë be.

Marrë blegrimën shtërrija turren rrmisht me thithë
gjujzuemun tambël sykash kah bardh'e shpatijeve
vijnë!...
(Athue nji tufë e vogël n'sukë e njef barinë?)
Ndër oda burrash tash kotet harrimit lahuta,
kreshnikët e rij s'e masin trimnin'me huta —
arat e holla n'rrëpija parmenda haxhuzë s'i grrithë.

У ШКРЕЉУ

Ради торишта и гробова, старци кажу, настанили се
рано
брђани преци на камењару, са стадима, тражећи
испашу;
не зазирући од даждева лети, ни од мразева кад
зими опашу,
сузом шкрти на смрт, радост су као хлеб делили,
с курјацима и птицама суседи шумски били...
Вук или Птица име је дечје овде изабрано.

Кише присојима облете, муњама облаци врхове
обложе,
заједно с јелама, шареноокe, девојке ко папрат расту;
старице сећањем младе док преду тугу тмасту:
— С данашњим кћерима — жале се — боже штити!
Излазе
из воље нам! И канун, ето, стадоше да нам газе...
Кад се брђанке куну, на главу детињу камен положе.

Блејући јуриша к мајци јагње млека да се напије
коленке, док овце косином силазе у стаје...
(О, да ли стадо мајушно на брду чобанче једно
познаје?)
Сад заборављене гусле дремљу гостинским одајама,
јунаци нови одавно не мере јунаштво хутама —
долином њиве посне рало древно не рије.

Në shpat nji shpi me drrasa, me trej t'përkulun
rrëmeti,
nën fishkuj t'motit do t'mbetet shej gërmadhe! . . .
E as s'ka me i ra ndër mend kujt (punë e madhe!)
se aty, mes currash, ku thanë ban dreqi ve
dhe drejt kullosin n'hanë — paska pasë le
nana malsore, pahiri, dikur, njifarë poeti! . . .

На коси брвнара с климавим гредама, ко на води:
под налетом ветра скоро ће руином постати...
И ником на ум не пада (што да се млати!)
да ту, међ стењем, где кажу враг се штени
и под месецом срндаћи брсте — једне јесени
мајка брђанка, случајно, песника неког роди...

KALLXIMI NË TRI KANGË

SHPUTAT E HUEJA

Ndër tana shoqet vet' ma e vogla ishte —
kur ruente delet, dikur;
faqet e njoma e syt si rrush' i kishte;
i ndritte f'tyra si nur'.

E gjeta njiherë, vetëm, ulë nën lis
ku prorë mrizonte gjanë:
— Zade, moj, shputat ti heret i paske nisë?!
E skuqun tha: — T'huejat janë . . .

ПРИЧА У ТРИ ПЕСМЕ

ТУЂЕ ЧАРАПЕ

Међу свима другим она је најмлађа била —
некад, уз стадо;
очи ко трешња, образи пуни руменила,
лице што сија младо.

Једном је затекох, саму, под сенком јела
овце пландујућ тако.
— Заде, море, рано си чарапе почела!
— Нису моје! — и поцрвене лако.

MOHIMI

Habitshëm vithet e plota me sy ia mati
baba vajzës nji ditë:
— Grue, moj Zadja asht rritë e miku gati
nuk thot e mira me pritë!...

— S'e due! — tha vajza, e n'f'tyrë i hypi gjaku,
turpshëm t'jatin tue kqyrë;
me gaca n'sy — por, egër u shqirr plaku:
— Hesht! Se s'luejmë na me f'tyrë!

ОТПОР

У чуду отац одмери широке кукове
кћери једнога дана:
— Жено, хеј, Зада је стасала, пријатељ
зове . . .
Боље је свршити зарана! . . .

— Нећу! — рече девојка, и лице пламен јој
лизну
гледајућ оца стравом;
у бесу, љутит ко вук, он врисну:
— Ћут! Ту се не игра главом!

TUBA E TRETUN

Asht vonë, dhe burrë e grue dalin me f'ner'
e thërrasin qetë m'qetë;
posht' e nalt' e lypin bareshën e mjerë
e thonë: — Ç'e ligë e gjet'?!

— O, ktheni t'dashtun, ktheni t'qetë dhe fli'ni
e kot mos bridhni ju malit
se Zadja tash asht larg dhe kërkend s'ndien
pos t'puthunave t'ngrohta t'djalit!

ИЗГУБЉЕНИ ТРАГ

Касно је. Муж и жена с фењером, вани,
дозивљу с брда на брдо;
чобанку траже брижни, ојађени
шапућу: — Да није како зло!

— О, вратите се, мили, вратите мирно у стаје,
не тражите узалуд њу.
Зада је сад далеко, ни за ког више не хаје,
са драгим у загрљају.

KËTHIMI

Nëpër gjurmë fëminije, sot, ja ku m'solli udha
te Vorr i Ymerit, n'Lugje. Ende zbardhueka tuba jote,
Shpend! Na moti, cok, s'jemi pa — dhe sa shum rrudha
t'paskan dhurue këto mote! . . .

I mbështete n' kryla shtatëdhetë vjet pleqnije . . .
S'po m'njef? E vune dorën n'ballë, se sytë
po t'rrjellojnë pak.
Mendove — i dhenash t'hueja, mos dikush prej „parije"
t'thot: „Tungjatjeta, plak!" . . .

Nën rreze gushti balli t'shkëlqen si pllaja
Përgimun shikimin e turbullt kah e derdhë.
Po a e din saherë kokrrojshe tufat n'ograja
Me 'i far' vocrraku flokëverdhë?!

Eh! Kur mallëngjimi buzën s'ta derdhi si sot
Tue m'përshëndetë kur t'thash — lamtumirë!
E m'përqafove — pikun zemrës nji lot
dikoi, e u vodh nëpër mollza, me pahirë.

Kujtove ditët e njoma, harrue si hymna,
me moca kur shkurtove pipat n'kamb'e n'dorë.
Tash vjeshta vjen. Ti s'din edhe sa dimna
t'i hjedhin mustakut borë! . . .

Nëpër gjurmë fëminije, sot, ja ku m'solli udha
te Vorr i Ymerit, n'Lugje. Ende zbardhueka tuba jote,
Shpend! Na moti, cok, s'jemi pa — dhe sa shum rrudha
t'paskan dhurue këto mote! . . .

ПОВРАТАК

Траговима детињства, ево, пут ме нанесе овамо
до Имерова гроба, у Луге. Стадо се твоје још бели,
Шпенде! Давно се видели нисмо, а бора колико само
време ти ово подели!...

На штап ослањаш седамдесету и преко...
Не знаш ме? Над веђе шаку надносиш, око жари.
Помисли — да сам из туђег света, од „првака“ неко
што тек каже: „Здраво, стари!“ ...

Под звездом августа ко лаз ти чело блиста
док поглед мутни весело шириш над свим.
Колко си пута, забељем, пасао стадо доиста
с малишом једним плавокосим!

Ех! Туга те ко данас никада коснула није
кад полазећи — збогом, рекох ти опроштајно!
Снажно ме загрли, а под сведене, ниске повије
лицем се суза искраде потајно.

Сети се младих дана, сметнутих увелико —
када си с вршњацима, на нишан, вршке јела
скидао брегом.
Сад јесен стиже. Ти не знаш још зима колико
бркове ће ти засипат снегом!...

Траговима детињства, ево, пут ме нанесе овамо
до Имерова гроба, у Луге. Стадо се твоје још бели,
Шпенде! Давно се видели нисмо, а бора колико само
време ти ово подели.

NË VEND TË PËRSHËNDETJES

Shko, se furishëm po fryn në mue erë mallkimi
që s't'falë
dhe dije: kurr ma nji e nji nuk bajnë nji —
si ka pasë thanë Hikmeti, ai farë poeti me kangë
prej zjarri. Shko,
merri me vedi lutjet tua, edhe hijen tande hiqe
rrëshanë
rrugëve si gjanë e ndyet. Dhe mos u këthe mbas.
Mos i harro
sytë përlotun në shtegballin tim. Mos thuej lamtumirë.
Asgja mos thuej. Merri edhe gjurmët, nëpër të cilat
ke ardhë nji natë ma e përvuejtë se lypa dhe ke
hy në mue. Shko,
dhe bahu fjalë e mbrame n'gojën time, bahu
shkreptimë e fikun
n'ylberin e shikimit tim. Bahu çdo gja — pos Meje
e Teje
dhe asaj që e kemi quejtë Na, kur i kemi zanë yjt
si fluturat
e ua kemi ngjitë nga nji emën — mos me harrue
emnin tonë. Shko,
merri me vedi edhe rrugë që të mos këthehesh kurr
në vesën e lotit të rrejshëm gërmadhat e kujtimit
me i rrëxue. Shko,
mbyllu në do kështjella të largëta harrimi, ku nuk
të zgjojnë ma
kumbonat e pendimit kur çmendet mallit vetmija
ose kur buza buzën

УМЕСТО ОПРОШТАЈА

Иди, јер у мени вихорно дува проклетство што
не прашта!
И — знај: никада више један и један нису један —
како је Хикмет рекао, тај песник ватрених
стихова. Иди,
и собом понеси молбе своје и сенку своју одвуци
богазама, као прљаво нешто. И — не окрећи се
за собом.
Не заборави очи своје сузне на челу моме. Збогом
не реци.
Ништа не реци. Само трагове своје покупи којима
дошла си вечери једне ко благодет и настанила се
у мени. Иди,
и задња реч постани на мојим уснама, угасла буди
муња
на дӯги погледа мога. Буди што било осим — Мене
и Себе
и онога што називамо Ми онда када смо звезде
јурили ко лептире
и имена им надевали да имена своја не
заборавимо. Иди,
и собом понеси стазе да се никада више не вратиш,
у роси лажне сузе да руине сећања сравниш. Иди
у тамо неке далеке тврђаве заборава где те
будити неће
звона кајања кад самоћа од жудње излуди,
ил усна кад усну

e han n'pikllim që mëkatin s'e lanë, që s'mundet
me shpue
gurin e randë, gurin e ftoftë të ndamjes. Shko, ma mirë
dhe hesht. Mos u këthe mbas. Mos i harro
sytë e përlotun n'shtegballin tim. Mos thuej
lamtumirë.
E kur të shkojsh larg, ma larg se prej blerimi n'blerim,
e kur të shkojsh larg, ma larg se prej zemre n'zemër —
sa me harrue edhe emnin tand e zanin tim —
mëshihu prej vetëvetes:
shkurtoi flokëgjatat, mate me to mendjeshkurtën
tande dhe mos qaj. Shko,
se tmershëm po lodrojnë sonte në mue rrëkajt
e gjakut të ndezun.

од кајања уједе што грех не откупљује, што да
покрене не може
камен претежак, претврди камен растанка. Иди само
и — ћути. Не осврћи се за собом. Не заборави
очи своје сузне на чело моје. Довиђења не реци.
А када будеш далеко, даље но од срца до срца,
кад будеш далеко, даље но од зеленила до зеленила —
толико далеко да заборавиш и име своје и
глас мој — скриј се од себе саме:
косу дугу скрати и њоме кратку памет измери.
И — не плачи! Иди!
Јер ноћас стравично поигравају у мени млазеви
крви вреле.

NË RRUGË

Tash jam diku larg teje, larg vedi
dhe — ku me dijtë kah më tresin
udhëkryqet e shumta t'jetës?

Jam ba përshëndetje e harrueme e kalimtarëve,
jam ba lot e kangë,
jam ba betim i rrugëve dhe rreze e shkrepun
maje guri.

Tash jam diku larg teje, larg vedi
dhe — ku me dijtë ku sosin
fijet e këputuna t'kësaj kange?

Jam ba pre shitimi i syve zjarr,
jam ba bekim e namë,
jam ba zog e re n'krah t'agsholeve t'bardha.

Tash jam diku larg teje, larg vedi
dhe — ku me dijtë kah m'tresin
udhëkryqet e shumta t'jetës?!

НА ПУТУ

Сад сам негде далеко од тебе, од себе
и — ко зна куд ће ме вргнути
раскршћа многа живота?

Постао сам заборављени поздрав пролазника,
постао сам суза и песма,
постао сам заклетва путева и блесак
зрака врх камена.

Сад сам негде далеко од тебе, од себе
и — ко зна где свршавају
конци искидани ове песме?

Постао сам плен устрела очију пламених,
постао сам благослов и клетва,
постао сам птица и облак на рамену
белих свитања.

Сад сам негде далеко од тебе, од себе
и — ко зна куд ће ме вргнути
раскршћа многа живота?!

MIKU IM NAGJ

Miku im Nagj
që t'i njoh vetëm shikimet e vyshkuna —
miku im Nagj.

Miku im Nagj
që ta kuptoj vetëm gjuhën e heshtjes —
miku im Nagj.

Miku im Nagj
që ta njoh buzëqeshjen e ftoftë si bryma —
miku im Nagj . . .

Ndoshta edhe sot ke ndejtë n'dritare
e i ke thanë vetes: a thue bie ma borë
mbi krye tim e tandin?

Ndoshta edhe sot i ke trembë zogjt
me nji pushkë kolli t'thatë
me t'cilën i vret njinganji ditët . . .

Sikur t'i ndajsha medaljet
unë — që s'dij me nda,
miku im Nagj —

Ty do ta kishem dhurue
medaljen e heroit të dhimbjeve,
miku im Nagj!

МОЈ ПРИЈАТЕЉ НАЂ

Мој пријатељу Нађ
што знам ти само погледе угасле —
мој пријатељу Нађ.

Мој пријатељу Нађ
што знам ти језик ћутања —
мој пријатељу Нађ.

Мој пријатељу Нађ
с осмехом леденим слане —
мој пријатељу Нађ...

Можда си и данас чамио на прозору
и помислио: да ли ће падати снег још
над мојом и твојом главом?

Можда си птице и данас плашио
прангијом сувога кашља свога
дан за даном којим таманиш...

Ех, кад би само ордење делио
— ја, што не умем да делим —
мој пријатељу Нађ,

доделио бих Теби
орден хероја боли —
мој пријатељу Нађ!

Qerim Ujkani

VETËM NJI FJALË MES NESH

Lindi në Pejë më 1937, në nji familje zejtare. Shkollën fillore dhe ate të mesme i kreu në vendlindje, kurse fakultetin juridik e studioi në Beligrad. Tash punon si redaktor i emisionit letrarë pranë Radio-Prishtinës.

Me punë letrare ka fillue të mirret qysh si gjimnazist. Me botimet e veta bashkëpunon në të gjitha fletoret dhe revistat në gjuhën shqipe te na; shkruen edhe për fëmij. Deri më tash ka botue tri përmbledhje poezish: „Hullinat" (1963), „Prralla e votrës" (1966) dhe „Deti ose Poema e shqetsueme" (1967). Ai asht nji lirik i njomë, refleksiv.

Asht antar i Shoqatës së letrarëve të Sërbisë.

Ћерим Ујкани

САМО РЕЧ ЈЕДНА МЕЂУ НАМА

Рођен је у Пећи 1937. године у занатлијској породици. Основну школу и гимназију завршио је у родном месту, док је права студирао у Београду. Сад ради као редактор књижевне емисије у Радио-Приштини.

Књижевним радом почео се бавити још као средњошколац. Објављује своје прилоге у свим листовима и часописима на албанском језику код нас; повремено пише и за децу. Досад је објавио три збирке песама: *Hullinat* (Бразде — 1963), *Prralla e votrës* (Прича огњишта — 1966) и *Deti ose Poema e shqetsueme* (Море или Узнемирена песма — 1967). То је претежно нежан и рефлексиван лиричар.

Члан је Удружења књижевника Србије.

VARG PËR VENDLINDJEN

E thërras shkumbimin e lumit
me u derdhë në bebzën time —
    thellë në vete vërshen dashnija.

E hap qiellin ma të gjanë
për at dritë që nuk din me u shue —
    në mue nji diell s'perëndon kurr.

Te vorri i gjyshit me lot t'kallun
pranvera i çel lulet e mallit —
    nëpër gjurmat e mija ec kjo tokë!

СТИХ О ЗАВИЧАЈУ

Дозивам речни брзак
у зеницу да ми наврне —
    дубоко у мени плави љубав.

Разгрћем небо најшире
за светлост ону што незна да угасне —
    у мени сунце једно никада не залази.

Крај гроба дедовога врелих суза
пролеће расцветава пупоље жеља —
    мојим стопама земља ова корача!

PARANDJENJA E PRANVERËS

Duhet me ngja diçka në kët botë,
e ajo që ka me ngja do të jetë dashnija ime —
    se bota asht ba shum e vjetër për vetveten
    e kur të përtrihet në dashuninë time
    do të jetë edhe për dy herë ma e madhe;
    se tash asht shum e vogël për dhimbjen,
    shum e vogël për andrrën, për shpresën.

Duhet me ngja diçka në kët botë,
e ajo që ka me ngja do të jetë dashnija ime —
    se në botë ka ende njerëz që i besojnë fatit,
    nuk e dijnë se fati asht vetëm ngushllim i
                                                    të mjerit;
    ende ka njerëz që e kërkojnë qetsinë në heshtje,
    nuk e dijnë se në heshtje
    shum poetë kanë ba vetvrasje.

Duhet me ngja diçka në kët botë,
e ajo që ka me ngja do të jetë dashnija ime, —
    se ende ka njerëz që besojnë se mbarimi asht
                                                    teatër i kryem
    dhe nuk e dijnë se nganjiherë mu në fund
                                                    gjindet fillimi
    dhe harrojnë se bukurija asht aq e largët dhe
                                                    e afërt
    vetëmpse ajo e len nganji të zezë në gjanat
    që e humbin ngjyrën në lypjen e vetvetes.

ПРЕДОСЕЋАЊЕ ПРОЛЕЋА

Треба да се случи на овом свету нешто,
и то што ће се случити моја ће љубав бити —
јер свет је постао сувише стар за себе
и кад се подмлади мојом љубави
још за два пута већи ће бити;
он је сад тако сапет за бол,
премален за снове, за наде.

Треба да се случи на овом свету нешто,
и то што ће се случити моја ће љубав бити —
јер на свету још има људи што верују у срећу,
не знајућ да је судбина утеха само јаднику;
има још људи што траже мир у шутњи
не знајућ да је ћутањем
много песника живот себи пресекло.

Треба да се случи на овом свету нешто,
и то што ће се случити моја ће љубав бити —
јер још има људи што верују да је крај
свршена представа
не знајућ да се понекад баш на крају
почетак нађе,
заборављајући да је лепота тако далеко
а опет тако близу
само што понеку мрљу она остави стварима
што губе боју у тражењу себе самога.

Duhet me ngja diçka në kët botë,
e ajo që ka me ngja do të jetë dashnija ime, —
se dikush ende beson që ka gjana të mëdha
e të vogla
e nuk i pyesin kështjellat për emnat e mjeshtërve
të tyne;
ka me ngja diçka në kët pranverë —
ka me ngja dashunija ime,
keni me pa: toka ka me u dridhë me fuqi magjije!

Треба да се случи на овом свету нешто
и то што ће се случити моја ће љубав бити —
    јер неко још верује да мале и велике ствари
постоје
    и не питају тврђаве за имена њихових неимара;
    случиће се нешто овога пролећа —
    моја ће се љубав случити,
    видећете: земља ће се потрести снагом магије!

LUTJA

Sa bukur që po ndjej pranë teje
se kam pak dashni me të dashtë!

E, pra, kisha me ta dhurue me katër zemra —
  dashninë e zogjve që ia falin nadjeve
  të ngjyeme me purpurin e përgjakun

  edhe ngrohtësinë e shikimit të përmalluem
  që bukurinë gjurmon ndër buzëmbramje
  kur dielli lyp konak mbas bjeshke

  edhe etjen e tokës së plasaritun në verë
  për shiun e butë që e thrret në mesditë
  me ardhë furishëm dhe me ia ajë buzët

  edhe freskinë flokëshprishun të vërrinit
  që grish kalorsit gjaknxehtë
  kur vapa e rrit lulen e flakës në gurë

  edhe dashninë e të gjitha duerve të botës
  që shtresojnë në lëkurë lulet e përgdheljeve
  për përshëndetjet e gëzimit dhe mallit

  edhe kuqlimin e drandafileve t'agimit
  që ia zgjasin me erë jetën kujtimeve
  të fjetuna nën hijen e tyne të qetë

  edhe heshtjen e barit në gufime të njoma
  që dijnë vetëm nji rrugë-rrugën
  prej gjelbrimit deri te ecja e gjakut

МОЛИТВА

Како дивно осећам крај тебе
да имам мало љубави да те волим!

Зато, ево, хтео бих да ти подарим с четири срца —
    љубав птица што је поклањају зорама
    нашминканим пурпуром крвавијем

    и топлину погледа препуног жеља
    што лепоту тражи сутонима
    кад сунце за гором тражи преноћиште

    и жеђ земље с лета испуцале
    за благом кишом што је подневом иште
    да пљуском дође и усне јој насочи

    и разбарушену свежину пландишта
    што мами коњанике ужегле
    кад врућина цвет ватре ужагри на камену

    и љубав свих руку света
    што на кожи полажу цвеће миловања
    за поздраве радости и жеља

    и пурпур ружа свитања
    што мирисом продужују живот сећања
    уснулих под тихим сенкама својим

    и ћутање трава у свежини бујања
    што за пут једини знају — пут
    од зеленила до крви колања

edhe ato (pak!) fjalë që i mbolli dashunija
në buzët e afshta për puthjet e reja
e për ligjërime ma të bukura se të zogjve

edhe dashnitë e padashunueme
edhe kangët e pakëndueme
edhe përshpëritjet e papërshpërituna . . .

Sa bukur që po ndjej pranë teje
se kam pak dashni me të dashtë!

— Ti qetsinë time e rrit në hektarët e bardhë
e nën hijen e qëpallëve
mëkon poezinë ma të bukur.

и то (мало!) речи што их љубав посеја
на усне жељне нових пољубаца
и тетошења лепших од оних птичијих

и љубави невољене
и песама неиспеваних
и шапутања недошаптаних . . .

Како дивно осећам крај тебе
да имам мало љубави да те волим!

— Ти моју љубав растеш белим хектарима
и под сенкама трепавки
најлепшу поезију узгајаш.

HIJET

A ju ka ngja ndonjiherë të mos iu ze gjumi
të ju zgurdullohen sytë tanë natën e lume —
të dilni me bredhë rrugëve të thyeme të mallit,
rrugëve të lagta në dritën e zymtë të yjeve,
rrugëve të marra që dijnë me çue
prej askundi në askund; që e ndalin vrapin e vet
dikund ndër sheshet e hapta të qytetit . . .
ose të merrni fushën në sy
dhe të baheni andërr e heshtun e barit që
gufon në qetsi?

A ju ka ngja ndonjiherë sikur të baheni valë e lumit
dhe të shkoni larg deri në përqafimin e detit —
të shkriheni në dritën e shkumbës së bardhë
që veton si shkëlqim vegues i lakuriqsisë së
grues epshplotë
e të rrokulliseni mbi gurzi e mbi zallë
e të treteni shum thellë në andrrën e shelgjeve
në vajtim
e të baheni shpresë dhe betim i qëndresës së
fresksisë
që e rrit premtimin e lulës në dashninë e agimeve?

A ju ka ngja ndonjiherë sikur të ulurojë tmerrshëm
terri i fundosun i natës së mbytun në heshti —
në hapat tuej, lojë errsine, në tingullin e metaltë
që rrah frigshëm dhe çuditshëm në muret
e shurdhëta

СЕНКЕ

Да л вам се икад десило да сан вас не прихвата,
да вам се сву ноћ очи не заклопе —
    да изађете у лутњу кривудавим стазама жеља,
    далеким стазама на мутној светлости звезда,
    путевима лудим што да одведу знају
    из ничега у ништа; што свој ход зауставе
    негде на отворене тргове градске...
    или окренете пољима
    и постанете смирени сан трава што у тишини
                                                                бујају?

Да л вам се икад десило да као таласје речно
                                                                постанете
и одјездите тамо далеко до морског загрљаја —
    да се стопите са светлом пене беле
    што сија ко блесак голотиње жене путане
    и праћакате се над каменчићима и песком
    и дубоко роните у сан жалосних врба
    и постајете нада и заклетва отпора свежине
    што узгаја обећање цвета у љубави свитања?

Да л вам се икад десило да као стане помамно
                                                                завијати
мрак утонули ноћи глуве у ћутање —
    на ваше кораке, на игру мрака, на звук метални
    што преплашено и чудно бије на глуве зидине

të cilat ia dorzojnë agimit dhe kalorsit të parë
të ditës
rrugët dhe kushedi sa ngjarje, sa përshpëritje,
sa shetitje të vona, puthje, kushedi sa klithje,
ofshamë
të fshijsit, i cili me nji kërmzamë të heshtun
të njij kange që e mësoi në rini
i zgjon qeshjet e ditës në masën e kristaltë
të vitrinave?

A ju ka ngja ndonjiherë sikur të ecni rrugëve
t'pafund
që nuk çojnë kurrkah (prej askundi në askund!),
në rrugët e marra që e thithnin mesnatën e vesueme
dhe të hypni në majen e majes së bregut të artë
që fton me dritë flakruese, me buzëqeshje premtimi
dhe të thirrni me sa za që kini, me za shurdhues,
që mund ta zgjojë edhe tingullin e mbramë
të lutjeve
fjetë në zgripcin e kumbonave në dremitje
të zbetë? . . .

које предају свитању, првом веснику дана,
путеве и ко зна колико збивања, колико
шапутања,
колико ноћних шетњи, пољубаца, ко зна
колико крикова, уздисаја
чистача уличног, што с крајичком смиреним
песме једне што је у младости научи
буди осмехе дана у кристалном мноштву витрина?

Да л вам се икад десило да као бескрајним
путевима пођете
што никуд не одводе (из ничега у ништа!),
путиштима лудим што упијају поноћ орошену
и испнете се на сами врх златног брежуљка
што мами светлом жеженим, осмехом обећања
и из целог гласа викнете, заглушно,
што може пробудити и задњи дрхтај молитве
уснуо на ивици звона у бледој поспаности?...

GRYKA

1. HYMJE PËR KANGË

E mbjelli pishën në bebzën e synit,
bahem zemër e hapun e qiellit.
Këtu në ballin e shkambit shijnash la
jeta e shkruen kangën e deshirave;
këtu dheut i vjen era e grushtave të shtërnguem
dielli nxenë me dritën e syve të gjallë;
këtu lisi e shtjen rrajën thellë në gurë
për dashninë e flakët të diellit;
këtu njeriu për njeriun me besë e ruen
nji copë tokë dhe nji copë qiell;
këtu edhe gjanat e vogla, gjanat e thjeshta,
kanë të vërtetat e veta të mëdha . . .
— O, shtrydhe zemrën, poet, në kët gurë,
ku gjyshi i lakoi eshtnat tu përtypë
mjerimin!

КЛИСУРА

1. УВОД У ПЕСМУ

Бор садим у зеницу ока,
срце отворено постајем небеса.
Овде на челу стене кишама испраном
песму жеља живот исписује;
овде земља мирише на пести стиснуте
а сунце светлом живих очију сија;
овде дубоко корење буква у стену зарива
рад љубави пламене сунца;
овде човек човеку бесом*) чува
комадић земље, крајичак небеса;
овде и ситне ствари, једноставне,
имају своје велике истине...
— О, срце стегни, песниче, на стењу овом,
где дед се грбио жваћући беду!

*) Задата реч.

2. PËR NJI KANGË MA AFËR

Hypi në majen e kodrës sime të argjent,
bahem sy i blertë i Metohisë.
Dashnisë që matet me shkambin
i them: „Qëndro me çaste amshimi!";
kangës që shkruhet në heshtje paza
i them: „Jeho me shungullimin e stuhive!";
lahutës së varun në trent e blozuem
i them: „Kalle natën e lugjeve të qeta!";
shqipës që synon krahnorin e reve
i them: „Zbraze shiun e nxehtë të deshirave!";
zogut të bardhë që hypë te kumbonat e qiellit
i them: „Kumboje shpresën e madhe të
kohës!";
lejlekut që në sy e kap verën në shtegtim
i them: „Përshpëritja detit kangën
e shkrepave!",
dhe skifterit që çarkon në kupën e dritës
i them: „Shqepoja sytë mëshirës së shekullit
në kalim!"

2. ЗА ПЕСМУ БЛИЖЕ

Пењем се на врх златнога брега мога,
око зелено постајем Метохије.
Љубави што се са стењем мери
кажем: „Буди вечна!“;
песми што се безгласно у тишини пише
кажем: „Одјекуј стихијом оркана!“;
гуслама обешеним о греде очађале
кажем: „Ноћ уждите долова тишине!“;
орлу што стреми крилу облака
кажем: „Отпусти хтења кишу топлу!“;
птици белој што се до звона небеских пење
кажем: „Огласи времена голему наду!“;
роди што очима захвата лето у селењу
кажем: „Отшапћи мору песму стења!“,
и соколу што кружи купом светлости
кажем: „Очи искључ мислости времена
у пролазу!“

3. VETËM NJI FJALË MES NESH

E shikoj malin që ma mbulon kafkën me hije,
në mue ndodh diçka si përsëritja e legjendës.
Ndërmjet meje e teje asht vetëm nji fjalë,
fjalë e randë sa malli i mergimtarit: Dashunija;
ndërmjet meje e teje asht vetëm nji fjalë,
kandil i pashuem në rrugën e gjakut: Lirija;
ndërmjet meje e teje asht vetëm nji fjalë,
amanet i mbramë i gjyshave në dhé: Besa;
ndërmjet meje e teje asht vetëm nji fjalë,
thirrje e urtë e trollit zamërgjanë: Buka;
ndërmjet meje e teje asht vetëm nji fjalë,
dritë e shkumbës së bardhë të detit: Krypa;
ndërmjet meje e teje asht vetëm nji fjalë,
përshëndetje e gjakut në çiltërti: Zemra;
ndërmjet meje e teje asht vetëm nji fjalë,
deshirë edhe e ditve të ngrime: Mikëpritja.

3. САМО РЕЧ ЈЕДНА МЕЂУ НАМА

Шуму гледам што ми лобању сенком
покрива,
у мени нешто се збива као поновљена
легенда.
Између мене и тебе је реч једна само,
реч тешка ко жеља исељеника: Љубав;
између мене и тебе је реч једна само,
неутуљено кандило на путу крви: Слобода;
између мене и тебе је реч једна само,
аманет задњи дедова у гробници: Беса;
између мене и тебе је реч једна само,
дозиви мудри земље благородне: Хлеб;
између мене и тебе је реч једна само,
пене беле одсјај на мору: Со;
између мене и тебе је реч једна само,
здрављење крви у чистоти: Срце;
између мене и тебе је реч једна само,
жеља и дана скучених: Гостољубље.

SHËNIMI I PËRKTHYESIT

Zgjedhja e autorëve për kët edicion asht ba nga ana e Sekcionit të letrarëve të Kosovës e Metohisë, kurse ajo e vjershave nga ana e përhktyesit me pëlqimin e vet autorëve.

Radhitja asht ba simbas moshës së autorëve.

НАПОМЕНА ПРЕВОДИОЦА

Избор аутора за ову едицију извршила је Секција књижевника Косова и Метохије, а избор песама преводилац уз сагласност аутора.

Редослед је извршен према старости аутора.

MBASTHANJE

Zgjedhja e këtyne shtatë poetëve shqiptarë që paraqiten në kët përmbledhje nuk asht ba rastësisht: të gjithë këta, në mënyrë te veçantë, janë emnat ma të spikatun të poezisë ende të re të shkrueme në gjuhën shqipe te na. Rruga e zhvillimit të tyne asht karakteristike dhe e kushtëzueme prej shum komponentesh historike dhe shoqnore-politike ndoshta edhe ma tepër se prej atyne estetike — gja që asht e kuptueshme, por ka pushtue në mënyrë konstante dhe shum shpejt hapsinat e paanshme të poezisë dhe mëshehtësinë e fjalës poetike. Tue u mbështetë në fillim në folklorin e pasun shqiptar, ku asht gërshetue i tanë shpirti i këtij populli të shumvuejtun por vital, mandej në realizimet modeste të poetëve të maparshëm shqiptarë që kanë jetue dhe punue në Metohi dhe Kosovë, si edhe në letërsinë amë të Shqipnisë dhe n'ate të popujve tjerë në vendin tonë, ata kanë qenë te shtrënguem të kalojnë nëpër shum sprova gjatë krijimtarisë se tyne, të nisen prej fillimit, të përvetësojnë nganjiherë dhe ate që të tjerët — me nji traditë të pjekun dhe të pasun letrare — kaherë e kanë përvetësue. Madje këte e bajnë me nji sukses impresiv.

Ndryshe nga letërsia e tyne e maparshme, fuqia ndikuese artistike e së cilës ka qenë mjaft e kufizueme e me nji efekt bukur paliativ — sepse vuente nga papërvoja dhe thjeshtësimi naiv tue pasë ma tepër në plan të parë problemet akute shoqnore dhe nacionale — poezia e sotme e shqiptarëvet tanë asht shum ma komplekse përkah reflekset dhe emocioni dhe ma e larme përkah motivet. Mjetet e saja të të shprehunit flasin për kapërcimin e fillestarisë, muzika e saj për naracionin gjithnji ma të vogël dhe tonet ma të

ПОГОВОР

Седам албанских пјесника који се репрезентују овом збирком нису нимало случајно изабрани: сви су они, на свој начин, најизразитија имена у још младој поезији писаној на албанском језику код нас. Њихов развојни пут карактеристичан је и детерминисан многим историјским, друштвено-политичким компонентама, можда и више него естетским, што је разумљиво, но он је константно и веома брзо освајао непрегледне просторе поезије и тајну поетске ријечи. Ослањајући се у почетку на богат албански фолклор, у коме је уткана сва душа овог напаћеног, а виталног народа, затим на скромна поетска остварења ранијих пјесника Албанаца који су живјели и дјеловали у Метохији и на Косову, као и на матичну албанску литературу и литературу осталих народа у нашој земљи, они су били принуђени да прођу кроз многа искушења у свом стваралаштву, да полазе изнова, да понекад освајају и оно што је код других — са зрелом и богатом литерарном традицијом — већ давно освојено. И то чине са импресивним успјехом, очигледно је.

За разлику од своје књижевне претходнице, чија је умјетничка сугестивност веома скучена и доста палијативног ефекта, јер је трпјела од неукости и наивног упрошћавања, имајући претежно у првом плану оштре друштвене и националне проблеме, данашња поезија наших Албанаца много је комплекснија и рефлексијом и емоцијом, разноликија мотивом. Њена изражајна средства сугеришу превладаност почетништва, њена музика све мању нарацију и све складније тонове; ова поезија понире дубље и чује се снажније. Њена је љепота и у свје-

harmonishme; kjo poezi depërton ma thellë dhe jehon ma fuqishëm. Bukuria e saj qëndron edhe në njomësinë e rinisë së vet, në entuziazmin e porosisë, në përkushtimin e sinqertë misionit; edhe kur ende nuk asht e dendun dhe mjaft koncize, e spastrueme, por e ngarkueme me barrën e të dhanavet jetësore — ajo vepron si lirikë autentikisht burimore, pak e ashpër. Tashma kemi të bajmë me nji krijimtari vërte artistike caku i se cilës tërheq interesimin e plotë dhe të imponon respekt qoftë edhe sikur të përdorshim nji kriter ma të rrebtë estetik, prandaj janë ngapak të tepërta mendimet utilitare, të njianshme letrare — pedagogjike e tjera. Në këtë poezi ka tinguj të qartë të së tashmes, të sensibilitetit dhe të përceptimit modern, fluturime ma të guximshme mbi ngushtësinë dhe mbi mbrapambetunitë e ndryshme të rrethit; ka fjalë të buta dhe burrnore, ka flakëza romantike dhe rrjedhje të qeta racionale, dënesje prej protestës dhe xixëllime të buta prej nostalgjisë për vendlindjen. Ajo ndoshta asht nisë me nji za, por ka fillue të dallohet dhe të njihet shkallë-shkallë, të degëzohet në rryma, të dallohet edhe mbrenda vetvetes — gja që tregon rritjen dhe pjekuninë e saj.

Kështu, pra, në këta shtatë poetë nuk asht vështirë me i pikasë veçoritë e tyne dhe me fiksue fizionomitë e tyne poetike, sado që t'egzistojë rreziku i njianshmënisë së shijes dhe i kriterit të zgjedhjes, si edhe i thjeshtësimit leksik në të përkthyem. Poezija e *Esad Mekulit* — asht poezi revolti. Ajo e tana asht në ngërç, në klithje, në protestën e idhët kundër padrejtësive dhe vuejtjeve të popullit të vet në situatat shoqnore dhe kombëtare të paraluftës. Esadi asht poet që me afsh dëshmon dhe paralajmon revolucionin, por edhe mbas tij, ai forcon shpresën se popullit të tij do t'i gdhijë agimi i vërtetë — purpuri i të cilit veç duket. Ritmi i tij peshon si vetë jeta, çdo varg i tij asht i mbushun me dinamit ose i thanun me nji tonalitet dhe temperaturë ma të naltë. Sepse ai fton, mallkon, kërcnohet — të tilla kanë qenë kohë kur ka fillue dhe asht zhvillue poezija e tij. Mirëpo edhe si i këtillë, ai të habit me lirizmin e hollë, me thurjet lirike, me endjen e ndieshme të pikturës, këto janë çastet e intimitetit, dhe të të dridhunave ma vetiake t'imaglinacionit të zgjidhun poetik në nji çlodhje të shkurtë prej kacafytjeve të cilavet prap, si t'ishte përbetue u vehet — të bumbullojë përsëri.

жини њене младости, у понесености поруке, у искреној оданости мисији; и кад још није згуснута и довољно концизна, прочишћена, него оптерећена баластом животних података, она дејствује као аутентично изворна, помало опора, лирика. Сад је већ ријеч о правом умјетничком стварању, чији домет привлачи пуну пажњу и нагони на респект и при строжем естетском мјерилу, и према коме бивају помало сувишни утилитарни, строго загрижени литерарно-педагошки и сваки слични обзири. Има у овој поезији јасних звукова савремености, модерног сензибилитета и модерног поимања, смјелијег узлета над ускошћу и свакојаким заосталостима средине, има њежне ријечи и мушке ријечи, има романтичног пламсања и смиреног трезвеног тока, загрцнутости од протеста и благих свјетлуцања од носталгије за завичајем у даљини. Она је можда почела унисоно, али се постепено разлучивала и препознавала, гранала у бујице, разликовала унутар себе — а то је само био њен раст и њено сазријевање.

Тако, у ових седам пјесника није тешко утврдити њихове особености и фиксирати њихове поетске физиономије, макар колико постојала опасност од једностраности укуса и критеријума избора, и од могућног лексичког упрошћавања при преводу. Поезија *Есада Мекулија* — то је поезија револта. Она је сва у грчу, у поклику, у горком протесту над неправдама и над патњама његових сународника у предратним друштвеним и националним ситуацијама, пјесник је то који страсно прижељкује и најављује револуцију, али и послије ње он расцвјетава наду да ће његовом народу сванути стварна зора — чије се руменило ево помаља. Његов ритам је тежак као и живот што је, сваки његов стих је динамитан или бар нешто повишеног гласа и температуре. Јер он позива, проклиње, пријети — била су таква времена кад је настајала и кад се развијала његова поезија. Међутим, и такав, он изненади финим лиризмом, лирским запретаностима, осјетљивим ткањем слике; то су тренуци интиме и најличнијег трептаја, одријешене поетске имагинације у кратком предаху од бојовниковања, коме се поново као под заклетвом предаје — да грми опет.

Енвер Ђерћеку је друкчији. Он је превасходно лиричар, један од најистакнутијих, може се рећи; створио је свој индивидуални стил и фактуру, успјешно

Enver Gjerqeku asht ndryshe. Ai asht kryesisht lirik, mund të thuhet njeni prej ma të dalluemvet; ka krijue stilin dhe fakturën individuale, i realizon me sukses emocionet dhe mendimet e veta, ngapak simbas mënyrës së Stevan Raiçkoviqit, të cilit deri diku i ngjan. Asht i dashunuem në gjelbrimin dhe në sendet e vogla njerëzore — dhe atëherë asht ma i pastër, ma suptil, ma i drejtpërdrejtë, ma sugjestiv, ma i mirë se sa në velin e tejdukshëm të refleksioneve. *Besim Bokshi* asht nji poet me shije dhe matuni, eliptik, racional, ai sjell do thekse dhe tone të reja; në horizontet nëntoksore të xehes së tij poetike asht i pranishëm populli i tij dhe pejsazhi i vendlindjes, pra thellë matanë fasadës, në parandjellje, sepse ai tregon qetë dhe këndon në mënyrë koprace, në dukje, ftohtas, tue e disiplinue uturimën e gjakut. *Fahredin Gunga:* asnji prej poetëve tjerë nuk asht i ndezun sa ky. Aq i rrëfyeshëm. Lirka e tij josh, ngjitet në shpirt, asht sentimentale në nji kuptim ma të hollë. Poema e vogël e tij për Karagaçin hyn — si e ka cekë kritiku Hasan Mekuli — në radhën e krijimeve ma të qëllueme të ksaj poezije — të paktën deri më sot; e intonueme elegjikisht, ajo të pushton patjetër, të nxit çiltërisht, ban që pejsazhi i Metohisë të përjetohet thellë si ndonji qenje e gjallë. Gunga asht ma shum i hollë n'ate se si dhe sa ndien dhe thith në mënyrë fluide në vete se sa n'ate si dhe sa jep. Nuk asht i thatë edhe kur asht fjalaman, deskriptiv. Ai në çdo gja shtie ngrohtësi dhe shpirtin e vet të pastër prej poetit.

Asht interesant pa tjetër edhe *Adem Gajtani,* poet i prirun kah kërkimi dhe kureshtar, me nji diapazon të gjanë frymëzimesh. Bregdetet dhe pulëbardhat, dielli si shqiponja e përgjakun — ky simbol i shpeshtë i popullit shqiptar dhe i poetëve të tij, kuptimi i rplotë për egzotikën dhe ritmin tam-tam, për frymën e Jamajkes. Gajtani asht meditativ edhe kur asht thjesht lirik, intimisht asht pak simbolist. E nji indi tjetër asht poezija e *Azem Shkrelit:* e ngjyrosum me nji mall të pashtershëm për vendlindjen, atje në bjeshkët egërsisht të vrazhda, të Rugovës, sentimentale për fimininë, pastorale në frymën e re dhe e nji tingulli bashkëkohor. Asht deskriptive, nganjiherë fabulative; por edhe me nji emocion të fuqishëm, e dendun, e shkallëshme, tejet sugjestive. Megjithë talentin që ka, për tash *Qerim Ujkani,* i mbrami në kët përmbledhje, asht ende i pashprehun. Flet ma tepër se sa duhet dhe kapërthen ma shum se sa

остварује спој емоције и мисли, помало на начин Стевана Раичковића, коме је донекле сродан. Заљубљен је у зеленило и у мале људске ствари — и тада је чишћи, суптилнији, непосреднији, сугестивнији, бољи него у порозној копрени рефлексија. *Бесим Бокши* је пјесник од укуса и мјере, елиптичан, рационалан, он уноси неке нове нагласке и тонове; у подземним хоризонтима његовог поетског рудника присутан је његов народ и његов родни пејзаж, дакле, дубоко, иза фасаде, у наслућивању, јер он казује мирно и он опјева шкрто, привидно хладно, дисциплинујући тутњаву крви. *Фахредин Гунга:* ниједан од осталих пјесника није тако распјеван као он. Исповиједан. Лирика је његова привлачна, лијепи се за душу, сентиментална у једном финијем смислу. Мала његова поема о Карагачу спада, како је истакао критичар Хасан Мекули, међу најљепша остварења у овој поезији — бар до данас; елегично интонирана, она осваја неминовно, узбуђује искрено, чини да се метохијски пејзаж дубоко доживљава као неко живо биће. Гунга је више истанчан по ономе како и колико осјећа и флуидно у себе прима него како и колико даје. Није сувопаран и кад је причљив, дескриптиван, у све уноси топлину и чисту своју пјесничку душу.

Интересантан је свакако и *Адем Гајтани,* пјесник склон тражењима и радознао, са широким дијапазоном инспирације. Обале и галебови, сунце као окрвављени орао — тај чести симбол албанског народа и његових пјесника; пуни смисао за егзотику и ритам там-тама, за дах Јамајке. Гајтани је медитативан и кад је само лиричар, интимно је симболиста помало. Другог је ткива поезија *Азема Шкреље:* обојена је неутољивом чежњом за завичајем, у планинама сурово дивљим, руговским, сентиментална према дјетињству, пасторална у новом виду и од савременог звука. Дескриптивна је, фабулативна покаткад; али и са снажном усковитланошћу емоције, згуснут, градиран, изванредно сугестиван. Поред свег дара, засад је *Ђерим Ујкани,* посљедњи у овој збирци, још неизражен довољно. Распричан је више но што мора и захвата више но што може. Њему је метохијски пејзаж извор и утока живљења, узима му снагу и враћа снагу, утврђује

ka fuqi. Për te pejsazhi i Metohisë asht burim dhe socje e të jetuemit, ja merr dhe ja kthen fuqinë, ja forcon besimin; ai, si poet, asht i tanë në ndjelljen e pranverës së vendlindjes të kuptueme si simbol.

Por këta poetë, sado që janë të randësishën dhe të dalluem, nuk janë të vetmit në listën e poetëve shqiptarë e as poezia e tyne. Deri pak para sa vjetësh njerëzit e pendës të këtij populli te na numroheshin në gishta; tash janë nji plejadë e tanë të talentuemish dhe aktivë. Megjithëse edhe vetë e re, kjo poezi vazhdimisht po përtrihet dhe zgjanohet, tue u ba e zonja për këcime të matejshme dhe ndërmarrje të reja e tue premtue korrje të artë të pasun. Asht përrue, kështu asht thanë për te, që gufon pandalshëm dhe tash ma derdhet në gjiun e përbashkët të përpjekjeve mbarënjerëzore, të kuptimit dhe të bukurisë fjalës artistike e cila i takon të vërtetës dhe drejtësisë, dhe që asht pronë e mbarë njerëzve — edhe e këtyne tanëve edhe e të gjithë të tjerëve.

Dushan Kostiq

вјеру; сав је он, пјесник, у слутњама завичајног прољећа схваћеног као симбол.

Али ови пјесници, ма колико били значајни и запажени, не исцрпљују листу албанских пјесника нити њихова поезија сву осталу у цјелини. До прије коју годину могли су се на прсте набројати у овом народу, код нас, људи од пера; сад је то читава плејада и даровитих и активних. Премда и сама млада, ова се поезија непрестано подмлађује и принавља, потврђује за даље скокове и прибира за нове подухвате, обећавајући богату златну жетву. То је поток, речено је овако за њу, који незадрживо бујa и већ се улива у заједничку ријеку општељудских напора, смисла и љепоте умјетничке ријечи која припада истини и правди, и која је својина свих људи — и ових наших и сваких других.

Душан Костић

САДРЖАЈ — PËRMBAJTJA

СЕДАМ ПЕСНИКА
КОСОВА И МЕТОХИЈЕ

Технички уредник
Јован Недељковић

Коректор
Добрила Максимовић

Штампа
Штампарија „Култура"
Београд, Македонска 4

